

NEŠKONČNOST

ISSN 1854-5262

št. 9 / marec 2008

GLASLO DRUŠTVA LJUBITELJEV
ZNANSTVENE FANTASTIKE IN FANTAZIJE
PRIZMA

Novičke

Vampir, Fasunga in Coraline

Pri založbi Tuma je pred kratkim izšel prevod romana hrvaškega vampirologa Borisa Perića – Vampir. Osrednji motiv je zgodba o vampirju iz Istre, Juretu Grandu, ki naj bi po legendi (prvi jo je v Slavi vojvodine Kranjske zapisal Janez Vajkard Valvazor) v vasici Kringa blizu Pazina živel v drugi polovici 17. stoletja. Roman Vampir lahko beremo tudi kot zgodovino razvoja vampirskega motiva v svetovni književnosti. Prevajalec romana je Iztok Osojnik.

Fasunga je druga zbirka kratkih zgodb Nejca Gazvode, ki je izšla pod okriljem novomeške založbe Goga. V zgodbah avtor potuje med resničnostjo, domišljijo in sanjami, iz sedanjosti stopa v prihodnost in odkriva svet novih tehnologij. Fasunga je zanimivo razmišljanje o tem, kaj sestavlja mladega človeka sodobnosti.

Coraline je srhljiva novela Neila Gaimana o deklici, ki za zaklenjenimi vrati najde vzporedni svet. Grozljivo bivališče je sicer podobno njenemu, vendar v njem prebivata lažna starša. Novela, ki je leta 2003 bila ovenčana z nagradama Hugo in Nebula, bo pri Mladinski knjigi izšla maja 2008. Prevajalka novele je Jolanda Blokar.

VIR: spletne strani omenjenih založb

SFERAKON

<http://www.sferakon.hr>

25. do 27. april 2008

Zagreb, Hrvaška

KONFUZIJA

<http://deaho.org/konfuzija>

<http://www.znanstvena-fantastika.org/>

2. do 4. maj 2008

Piran, Slovenija

Slavnostni gost: VID PEČJAK

E-naslov organizatorjev: konfuzija@gmail.com

Kazalo

Novičke	2
Uvodnik	3
Članki	4
Recenzije	14
Zgodbe	24

Kolofon

Neskončnost, glasilo Društva
ljubiteljev znanstvene
fantastike in fantazije Prizma
ISSN 1854-5262

številka 9, marec 2008
brezplačni (promotivni) izvod
izhaja četrtletno
naklada: 300 izvodov

glavni in odgovorni urednik:

Tanja Cvitko,

lektor besedil: *Dag Kleva,*

grafično oblikovanje,

prelom, stripi: *Peter Dobaj,*

naslovnica: *Nela Dunato,*

ilustracije:

Peter Dobaj, Matevž Jerman

Neskončnost – email kontakt:

neskoncnost@prizma.si

Prizma na spletu – forum:

<http://forum.prizma.si>

Avtorske pravice vseh

prispevkov pripadajo

avtorjem samim.

Uvodniško besedičenje

Pozdravljeni!

Naslovnico devete številke Neskončnosti krasi ilustracija Nele Dunato, imenovana "Močvara" (Močvirje). Nela je mlada hrvaška umetnica, spletna oblikovalka in ilustratorica. Ustvarila je naslovnice za nekatera hrvaška glasila in knjige, prav tako je dobitnica nagrad za ilustracije na žanrskem področju (ZF/F/H). Nelino izjemno ustvarjanje lahko spremljate celo na treh spletnih straneh: <http://inobsкуро.com/> , <http://chattenoire.com/> , <http://cwtam.inobsкуро.com/>.

Ekskluzivna poslastica tokratne Neskončnosti je odlomek novele Coraline Neila Gaimana, za objavo katerega se zahvaljujemo Mladinski knjigi in Boštjanu Gorencu. S Coraline na Slovenskem dobivamo prvo prevedeno knjižno delo Neila Gaimana, ki bo najverjetneje recenzirano v naslednji številki Neskončnosti.

Ponujamo vam tudi članek o "nezaželenih otrocih" znanstvene fantastike, po drugi strani upamo, da vam bo članek o najboljših žanrskih knjigah leta 2007 olajšal izbor za branje. Mogoče vas celo spodbudimo k branju kakšnega slovenskega avtorja. S tokratnima zgodbicama vam predstavljamo novega avtorja v Neskončnosti - Jurija Kunavra ter zvestim bralcem že znanega Tomaža Madžareviča.

Vkolikor bi si radi razširili obzorja o fantastijski literaturi, vam priporočamo obisk novega slovenskega portala <http://fabularij.net> kjer lahko prebirate članke in novice povezane z dogajanjem domišljijjskih knjižnih svetov.

Ne pozabite, bližajo se spomladanske konvencije!

Lep pozdrav do junijske, jubilejne desete številke!

Tanja Cvitko

Maribor, 13. marec 2007

NEZAŽELENI OTROCI

piše IGOR CETINA

“... leteče krožnike, telepatijo, Atlantido in Bermudski trikotnik, Boga – astronomta, akupunkturo, makrobiotično hrano in piramide, ki brusijo britvice.”

— Brian Aldiss

Večina bralcev ZF se vidi, če že ne kot nosilce, pa vsaj kot odprte novim zamislim. Njihov skoraj profesionalni skepticizem podžiga navidežno konzervativnost in dogmatizem uveljavljene znanosti, ki nerada sprejema nove ali radikalne zamisli, z enako, če ne celo večjo nejevoljo pa se odzivajo tudi na iracionalnost in nekonvencionalnost psevdoznanosti.

Psevdoznanost je težko določljiv pojem. To ni nujno “napačna”, zavržena oziroma še nedokazana znanost ali, kot trdijo njeni zagovorniki, znanost, ki je pred svojim časom. Psevdoznanost je znanost, ki temelji na intuiciji in čustvenih odzivih, ne pa na znanstvenih metodah. Njeni privrženci navadno trdno verjamejo v svoja prepričanja, ki se jih pod pritiskom racionalnih argumentov še trdneje opreimejo. Slednji jih pogosto še dodatno prepričajo, da so znanstveniki vpleteni v zaroto, ki svetu prikriva resnico; teorija zarote je med psevdoznanstveniki in njihovimi privrženci zelo priljubljena. Vedno večja kompleksnost in odtujenost znanosti ter dominacija znanosti in tehnologije v industrijskem svetu so nedvomno zelo pripomogle k priljubljenosti psevdoznanosti. Ta ponuja preprostost, povrnitev ali nadomestek tradicionalnih vrednot, morebitno odrešitev in tolažec občutek preganjanje, vendar

večvredene manjšine, ki ima na svoji strani duhovno resnico. Podobno kot med ZF fani.

ZF avtorji so svoje zgodbe pogosto postavili v okviru psevdoznanstvenih teorij, ne da bi jih vzeli resno, kljub temu pa so na številne močno vplivale predvsem teorije najbolj znanega med psevdoznanstveniki, Charlesa Forta. Fort je pred svojo smrtjo 1932 šestindvajset let preživel po knjižnicah, kjer je raziskoval nenavadne fenomene – dež krvi in žab, nepojasnjena izginotja, genije, človeške spačke ... in zanje ponujal bizarne razlage. Rdeče obarvan dež naj bi povzročalo krvavenje živih bitij, ki živijo v zraku. Nebo naj bi bilo iz želatinaste snovi, v kateri so luknje – zvezde. Ko se ta snov premika, pričnejo zvezde migotati. Svoje teorije je objavil v štirih knjigah, od katerih so eno po delih objavili v Astoundingu in je tako dosegla širše ZF bralstvo. Fort svojih teorij ni nikoli jemal resno; kar je imel skupnega s psevdoznanstveniki, je bila želja, da bi ljudje zagotovila uveljavljene znanosti jemali z zadržkom. Pisci ZF so med njegovimi teorijami pogosto našli navdih za svoje zgodbe, ne nujno kot poskus za realno razlago veselja, temveč bolj pogosto kot odgovor na omejen pogled znanosti.

Ena tem, ki je mnogo bolj popularna v ZF, kot v uveljavljeni znanosti, je izvenčutno zaznavanje (*extra-sensory perception* ali ESP, tudi *psi*). Sposobnosti, kot sta telepatija in telekineza, so bile stalnice v ZF repertoarju predvsem v času Campbella, ki je vanje in psevdoznanstvene naprave, ki naj bi jih vzpodbujale in ojačevale,

verjel. Najbolj so se zgodbe povezane s temi vsebinami razbohotile sredi petdesetih, vendar ne zgolj zaradi Campbellovega vpliva. V teh letih je na univerzi Duke prof. J. B. Rhine opravljal na videz uspešne raziskave, kar je ESP za nekaj časa dvignilo znanstveni ugled in ZF pisci so dejansko le opravljali svoje "poslanstvo". V ZF znova postane aktualna v sedemdesetih z obnavljanjem zanimanja za mistiko in okultizem ter pojavom uglednih znanstvenikov, ki so bili pripravljeni verjeti žlice zvijajočemu Uriju Gellerju in njegovim pristašem.

ESP dejansko ne spada v okvir psevdo-, temveč med mejne znanosti, ki obstajajo na robu uveljavljene znanosti, ne da bi jo zanikale. In kljub temu da nedvomno privlači bralce, ni postala jedro nobenega od popularnih kultov.

Najlepši primer psevdoznanstvenega kulta, močno pomešanega z ZF, so kulti povezani z "letečimi krožniki" ali neznanimi letečimi predmeti – NLP (t.j. UFO). Ufologija je lahko resna znanost, ki poskuša podati znanstvene, sociološke in psihološke razlage za opažanja, označena kot NLP. Lahko pa je tudi psevdoznanost, kjer so nekateri, ki na videz znanstveno raziskujejo NLP, izoblikovali sistem prepričanj, ki nasprotuje sistemu konvencionalne znanosti in običajno nanjo gleda kot na zaroto proti resnici. Tudi dejansko je v vsakdanjem govoru privzet pomen kratice NLP oz. UFO postal: leteči krožnik, ki ga kmarijo bitja, ki niso s tega sveta.

Fraza "leteči krožnik" se je porodila leta 1947 in kmalu so razlage teh fenomenov pričele črpati iz klišejev ZF. Najpopularnejša in najbolj dolgotrajna je bila, da gre za vesoljska plovila modre rase, ki bdi nad človeštvom in odvrča katastrofe, ki mu grozijo. V ZDA je pomembno vlogo pri širjenju prepričanja igrala histerija prvih obdobj

hladne vojne, porojena iz strahu pred komunizmom in atomsko vojno.

V prvem obdobju je ZF voljno sodelovala v NLP-jevske mrzlici in konec štiridesetih in začetek petdesetih se je pojavila vrsta zgodb, ki so širile obseg NLP-jevske mitologije ter vpeljevala zamisli, ki so jih različne skupine hitro zagrabile. Zdi se, da je bilo v tem času članstvo teh skupin v precejšnji meri sestavljeno iz bralcev ZF. NLP-ji so sovpadali s trenutno ZF obsesijo, povezano predvsem z deli philadelphijskega varilca Richarda S. Shaverja, ki je od l. 1945 v *Amazingu* objavil vrsto prispevkov, v katerih je opisoval, po lastnih besedah pristne vizije, oziroma spomine na super-rasi Titanov in Atlantov, ki sta v davni preteklosti živeli v Lemuriji. Ti rasi sta Zemljo zapustili inferiomim ljudem, da bi ubežali škodljivi sončni radiaciji. Nekateri, ki so ostali, so degenerirali v zlobna bitja, ki so v svojih podzemnih laboratorijih ustvarila večino zla, s katerim se skozi zgodovino sooča človeštvo.

Shaverjeva dela so tako povečala bralstvo *Amazinga*, da je revija podlegla pravi Shavermaniji in junija 1947 izdala posebno številko, namenjeno le njegovim delom. Isti mesec je poslovnež iz Idaha, Kenneth Arnold, na nebu nad Skalnim gorovjem videl leteče krožnike in sprožil novo NLP manijo.

Shaverjeva mitologija je razočarala bralce in avtorje, ki so ZF jemali resno in NLP-je hitro vključila. Urednik *Amazinga*, Raymond Palmer, se je pričel vedno bolj posvečati letečim krožnikom in najprej ustanovil *Fate*, revijo namenjeno okultizmu, nato pa novo ZF revijo *Other Worlds*, ki je l. 1957 postala *Flying Saucers from Other Worlds*. Izvor Shaverjevih zamisli je precej očitno, ne le da je dobro poznal ZF, temveč je zagotovo prebiral tudi dela Madame Blavatsky, ustanoviteljice teozofije, ki je v svojih

delih obširno pisala o izgubljenih rasah Atlantide in Lemurije. Njeni izgubljeni kontinenti so se pogosto pojavljali v ZF in vedno znova najdejo mesto v psevdoznanstvenih in okultnih razlagah.

Mrzlici je na začetku nedvomno podlegel precejšnji del bralcev ZF, katerim je srečanje z drugo raso predstavljalo to, kar so vedno želeli, vendar pa jih je kmalu ohladil razvoj dogodkov, predvsem izjave Georgea Adamskega in drugih, da so dejansko srečali pilote NLP-jev. Ko je leta 1953 je izšla knjiga Adamskega: *Flying Saucers Have Landed*, nabita z ZF klišeji in nepoznavanjem astronomije in astronavitke, se je večina bralcev in avtorjev le še prijemala za glave. Naslednje leto je George King prejel sporočilo benevolentnega interplanetarnega parlamenta naj bo njihov predstavnik na Zemlji ter ustanovil *Aetherius Society* in prvi NLP kult.

ZF avtorji in uredniki so se pričeli vedno bolj izogibati temi letječih krožnikov, dokler le-ti niso nazadnje popolnoma izginili iz naslovnice knjig in revij, ker so privabljali napačno publiko. To seveda ni pomenilo popolne karantene zamisli same, vendar so postala dela odločno redkejša in navadno neresna, kot Clarkov *Childhood's End* (1953) pospremljena z opozorilom, da delo ne odseva prepričanj avtorja; NLP navdušencev pa to ne ovira, da ne bi še naprej črpali zamisli iz ZF del.

Eden najuspešnejših interpretov ZF zamisli je nedvomno Erich von Däniken, ki je prodal prek petdeset milijonov izvodov svojega dela *Chariots of the Gods?* (1968), ki je bilo prevedeno v večino zemeljskih jezikov. Njegov recept je preprost: nekoč so na Zemljo prišli vesoljci in spomin nase pustili v starih legendah in religijah (kot bogovi), ter spominke v prazgodovinski umetnosti in starodavnih spomenikih (piramide, razumljivo). Vse, kar bi bilo lahko delo človeške iznajdljivosti

ali civilizacije, so nam dejansko priskrbeli bitja iz vesolja. V to je vključil vsa klasična "lovišča" okultistov – Atlantido, Egipt, Stonehenge, Kaba-lo ... in dodal še nekatera – Velikonočni otok in risbe na planoti Nazca. Dänikenovo delo preveva pomanjkanje informacij, domišljije in originalnosti, lahko pa mu priznamo vsaj smisel za humor, kajti človeku, ki hkrati požanje tako ogorčenje med znanstveniki in strokovnjaki na eni in priznanje med ljudmi, ki mu slepo verjamejo na drugi strani, hkrati pa med viri navaja ZF dela, ga gotovo ne manjka.

Von Däniken ni bil ne edini ne prvi, ki je "zaslovel" s takim pristopom, leta 1951 je Immanuel Velikovsky v knjigi *Worlds in Collision* reinterpreteriral staro zavezo skozi katastrofe, ki naj bi jih povzročilo bližnje srečanje Zemlje s kometom, ki je končno postal planet Venera. Bližina kometa naj bi povzročila, da se je Mojzesu razprlo Rdeče morje, iz njegovega repa pa naj bi, v puščavi čakajočim Judom, popadala mana.

Iz ZF pa je izšla tudi prava religija – z duhovščino, obredjem in duhovniki. Njen začetnik je bil Ron L. Hubbard. Hubbard je kariero začel kot avtor v Campbellovem krogu. Do leta 1950 je izumil znanost dianetiko in maja v *Astoundingu* objavil članek, ki je razvnel fantazijo Campbellu in številnim bralcem.

Dianetika je bila metoda, s katero je lahko posameznik prišel do popolnega duševnega zdravlja, ne da bi se podvrnil metodam prezira vredne moderne psihoanalize. "Strokovna" terminologija je v veliki meri izšla iz porajajočega se računalništva – ko iz pacientovih pomnilnikov z auditingom (proces podoben spovedi) izbršemo vse škodljive engrame (spomine na pretekle travmatične izkušnje), ta oseba postane *Clear* (Čista); dvigne se IQ, neverjetno se izboljša

zdravje in telesni ter duševni procesi so popolnoma kontrolirani.

Do avgusta istega leta je bilo v ZDA ustanovljenih prek petsto auditinskih skupin; A. E. Van Vogt (eden bolj znanih ZF avtorjev) je opustil pisanje in postal auditor, Campbell je bil skozi svoje uvodnike celo leto eden najbolj gorečih zagovornikov dianetike. Povezave zamisli z različnimi "supermeni" z nadčloveškimi mentalnimi sposobnostmi, inteligenco ali ESP, ki jih je bila ZF polna, so več kot očitne. Hubbard pa ni uspelo najti dovolj ljudi, ki bi jih lahko verjetno predstavil kot "čiste" in v poskusu, da bi to razložil vpeljanim, je l. 1952 objavil *The History of Man* – razdelan ZF okvir za porajajoči kult.

Engramov posameznik ne nabira le od spočetja naprej, temveč tudi v prejšnjih inkarnacijah, auditorji morajo poslušati tudi posameznikove spomine na prejšnja življenja, vse do preprostih organizmov v predkambriju. Ko so tako izbrisani vsi engrami, popolnoma Čist postane delujoč Tetanec (*Operating Thetan*). Tetanci so gospodarji vesolja, vsemogočna in nesmrtna bitja, ki so ustvarjala svetove. Pred milijardami let jih je to pričelo dolgočasiti (večina ZF avtorjev se nedvomno lahko poistoveti s tem) in so se prostovoljno odrekli nekaterim svojim močem ter pričeli živeti v vesolju, ki so ga ustvarili. S tem so se ujeli v materialno vesolje in pozabili svoj prejšnji obstoj. Prehajajo od gostitelja do gostitelja, ki ga trenutke pred smrtjo zapustijo in odidejo na postajo na Mars, kjer čakajo na naslednje telo – dandanes so to seveda ljudje. Hubbardove metode so lahko ljudem pomagale stopiti v stik s svojo tetansko "dušo", kar pa je seveda dolgotrajen proces.

Jasno razdelan sistem je isto leto zaznamoval tudi premik iz dianetike v scientologijo. Dve leti kasneje je bila ustanovljena Scientološka cerkev in

do 1959 je bila že tako uspešna, da je lahko kupil posestvo v Sussexu od jaipurskega maharadže. To je ostalo središče do poznih šestdesetih, ko je bila ustanovljena "Morska organizacija" in pričela z dolgotrajnimi križarjenji po morjih. Tudi to ni popolnoma zatrlo raziskav o davčnih utajah, ki so Hubbarda zasledovale od ustanovitve scientologije. Leta 1980 se je umaknil v popolno osamo in nekateri so mislili, da je umrl, kar pa se je dejansko zgodilo šele čez šest let v Kaliforniji. Hubbard je bil takrat že popolnoma nepomemben, scientologija je bila v drugih rokah in multimilijonska dejavnost.

V zadnjih letih se je Hubbard vmil k ZF in napisal deset knjig v seriji *Mission Earth*, v kateri se je lotil svojih najljubših nasprotnikov: psihoanalitikov, liberalcev in feministk. Delo je izšlo pri scientološki založbi in je doživelo velik prodajni uspeh, čeprav so bili kupci najverjetneje večinoma scientologi. Od leta 1984 poskušajo scientologi uveljaviti Hubbarda kot pisca ZF in sebe kot pokrovitelje, pričeli so podeljevati nagrade "Piscem prihodnosti" za mlade pisce in kasneje "Umetnike prihodnosti" za ZF umetnike. Leta 1987 je bila *New Era Publications* – scientološka založba v Veliki Britaniji – eden od sponzorjev Worldconu v Brightonu. Uspelo jim je ustvariti vtis, da so sponzorirali celotno zborovanje in kasnejša nominacija Hubbarda za huga je bila pospremljena s sikanjem in žvižgi ter nejevoljo med avtorji in fani.

Na vsakoletnem zborovanju v kanadskem Vancouveru (V-Con) podeljujejo nagrade za najslabše ZF delo – elron. Organizatorji zagotavljajo, da poimenovanje nima nikakršne povezave z Ronom L. Hubbardom.

Vir: JAMES, EDWARD (1994), *Science Fiction in the Twentieth Century*; Oxford University Press, Oxford, New York.

NAJBOLJŠE KNJIGE LETA 2007

piše UROŠ ILOVAR - THRINIDIR

Sodelavci spletne strani *Locus Online* so zbrali in uredili sezname najboljših fantazijskih, *horror* ter ZF knjig leta 2007, ki so bile objavljene na številnih širše poznanih in upoštevanih spletnih straneh ter publikacijah (*Amazon.com*, *Publishers Weekly*, *Time Magazine*, *Newsweek*, *Entertainment Weekly*, *Library Journal*, *Salon.com*, *New York Times* ter *Los Angeles Times*); prav tako so upoštevali tudi sezname spletnih strani, ki so naravnane k bolj žanrski literaturi (*SF Site*, *Bookgasm*, *Fantasy Magazine* in *Strange Horizons*).

Dela, ki se največkrat pojavijo na omenjenih seznamih so nato uredili po naslednjem vrstnem redu:

J.K. ROWLING: HARRY POTTER. SVETINJE SMRTI (fantazija za mlade bralce) — Izdaja zadnjega dela popularne serije o Harryju Potterju je dogodek, prepoznan kot velik mejnik v popularni kulturi. Med žanrskimi spletišči jo navajata le kolektiv ustvarjalcev *Strange Horizons* ter anketa med obiskovalci strani *SF Site*. Po drugi strani pa sedmi del priljubljene sage spletni magazin *Newsweek* uvršča na zavidljivo prvo mesto. HARRY POTTER. SVETINJE SMRTI je objavljena skupno na seznamih osmih spletnih strani.

IAN McDONALD: BRASYL (ZF) — McDonald v zelo lucidnem, živahnem stilu, ki je na meji artističnega, oriše tri obdobja obstoja Brazilije — njeno preteklost, sedanost in prihodnost. Pri tem se ukvarja s klasičnimi ZF temami kot sta mnogoterost kvantnih realnosti ter veliko število alternativnih svetov. Lisa Tuttle (ugledna pisateljica in dopisnica *The Times*) BRASYL okliče za najboljšo

delo Iana McDonalda, ki si kot pisatelj prav gotovo zasluži večjo pozornost. BRASYL je omenjena na sedmih seznamih.

MICHAEL CHABON: THE YIDDISH POLICEMEN'S UNION (alternativna zgodovina z določenimi elementi ZF žanra) — Pri tem delu gre za mešanico alternativne zgodovine (s primesjo znanstvene fantastike) ter *noir* kriminalne drame. Roman je citiran kot eden izmed boljših preteklega leta, ne glede na žanr njegove umestitve. Jonathan Strahan, novinar revije *Locus*, delo hvali kot: "Preprosto najodličnejši roman v žanru alternativne zgodovine tega desetletja." Krožijo tudi govorice, da naj bi brata Coen (priznana hollywoodska filmarja ter letošnja štirikratna oskarjevca, med drugim tudi za najboljši film), napisala scenarij in režirala filmsko priredbo knjige. Delo Michaela Chabona se vse skupaj pojavi na šestih različnih seznamih najboljših knjig preteklega leta.

DAN SIMMONS: THE TERROR (*horror*) — Na prav tolikšnjem številu seznamov (šest) se pojavi tudi roman priznanega ZF pisatelja Dana Simmons, ki se je tokrat lotil bolj instinktivnega *horror* žanra in po besedah mnogih mu to odlično uspeva. Zgodba poustvari popotovanje negotove Franklinove ekspedicije 1.1845 (z nalogo poiskati "severoza-hodni prehod") in da bi bila pripoved bolj napeta, Simmons kot poleno že tako nemogoči odpravi podstavi še nadnaravno "pošast iz ledenika".

PATRICK ROTHFUSS: THE NAME OF THE WIND (epska fantazija) — Rothfussov prvenec je prvi del velike epske trilogije. Veliko internetnih strani jo

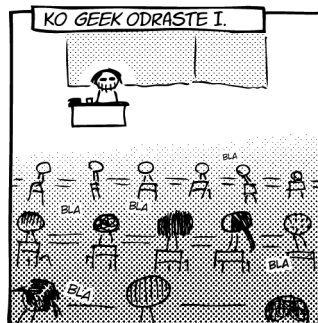
uvršča na sam vrh svojih seznamov najboljših del leta 2007 (*SF Site*, *A.V.Club* itd.). *A.V.Club* poskrbi tudi za zanimiv opis: "THE NAME OF THE WIND združuje elemente kot so akademsko prizorišče knjig o Harryju Potterju, mučeniško herojstvo Froda (Gospodar prstanov) ter grenko-sladko apokalipso serije Pesmi ledu in ognja. Rothfussov prvi vpis v seriji *Kingkiller Chronicles* splete bogat in fluiden svet, ki se mu je nemogoče upreti." Patrickov prvenec je omenjen na petih seznamih.

RICHARD K. MORGAN: THIRTEEN (v Veliki Britaniji) oziroma BLACK MAN (v ZDA) (ZF *thriller*) — THIRTEEN oziroma BLACK MAN je *thriller* v bližnji prihodnosti, kjer gensko nadgrajeno človeštvo bje stare bitke, z neenakostjo kot sržjo vseh problemov. Jeff VanderMeer, zadnja leta zelo priznani pisatelj gibanja, ki ga nekateri analitiki in ljubitelji spekulativne fikcije imenujejo kar *New Weird* (o.p. "novo čudno"), zadnji roman Richarda Morgana označi kot: "... kompleksno futuristično pripoved o genskem manipuliranju ter vseprisotnih intrigah – gre za adrenalinski *thriller*, ki pa poleg hitrega tempa vsebuje tudi več kot le prgišče inteligence". THIRTEEN se je uspela uvrstiti na štiri ločene seznane.

EMMA BULL: TERRITORY (magični realizem) — TERRITORY je magično-realistični pogled na smodnika polno zgodbo z divjega zahoda – zgodbo o Wyattu Earpu in Docu Hollidayu. Jeff VanderMeer (ponovno) delo čisla kot inovativno, kar je pri tako zljajnani tematiki prav težko dosegljivo in več kot pohvalno. Tudi dialogi naj bi na določenih delih mejili na genialnost. TERRITORY je omenjena na seznamih treh spletnih strani oziroma publikacij.

DAVID ANTHONY DURHAM: ACACIA: WAR WITH THE MAIN (epska fantazija) — Durham, pred to knjigo poznan in cenjen kot pisatelj zgodovinskega leposlovja, se tokrat prvič poda v svet epske fantazije – svet imperija temelječega na suženjstvu ter trgovini z drogo. Sodelavka spletne publikacije *Fantasy Magazine*, Paula Guarán, o Durhamovem romanu pravi sledeče: "Resnično epska fantazija – ali raje, njen začetek – z razdelanim svetom in liki ter superiorno prozo." Ta knjiga je vključena na treh različnih seznamih.

KAY KENYON: BRIGHT OF THE SKY (ZF) — BRIGHT OF THE SKY je prvi roman serije in pripoveduje zgodbo o moškem, ki vztrajno išče svojo družino na surrelnem paralelnem svetu. Greg L. Johnson, član spletne strani *SF Site*, umesti na svojem seznamu BRIGHT OF THE SKY

na sam vrh in pri tem ugotavlja, da je bilo v preteklem letu to zanj edino knjižno delo, ki ga je bilo vse do konca nemogoče odložiti. Tudi BRIGHT OF THE SKY vključujejo trije sezname.

MATT RUFF: BAD MONKEYS (surrealno delo s pridihom Philipa K. Dicka in Davida Lyncha) — BAD MONKEYS naj bi bilo še najbolj podobno delom Philipa K. Dicka. Roman govori o osumljenem morilcu, ki pripoveduje zgodbo o skrivni organizaciji *Bad Monkeys*, katere cilj je predano odstranjevanje "zlobnih ljudi" z obličja sveta. Gre za delo z visokim adrenalinskim tempom pripovedovanja, huronskim smislom za humor, "nagajivim" podtonom ter visoko zabavno vrednostjo. Kakor tudi prejšnjih nekaj del je BAD MONKEYS prav tako vključen na treh različnih seznamih.

SHAUN TAN: THE ARRIVAL (grafični roman z elementi fantastičnega) — THE ARRIVAL je grafični roman brez kakršnekoli pisane besede, ki pripoveduje zgodbo o prihodu beguncev v "tuj in nenavadno novo deželo". THE ARRIVAL je uvrščen na prvo mesto predlogov Amazona (*Amazon.com*) za najstniške bralce. Donna Royston (*Strange Horizons*) delu pripisuje "dah jemajočo upodobitev in pa umetniško pretanjenost".

Zgoraj navedena dela, zbrana s seznamov raznih spletnih strani in objavljena na *Locus Online*, predstavljajo zanimivo ravnanje med popularno in kvalitetno žanrsko prozo. Kljub temu pa na seznamu manjka precej kvalitetnih (in do določene mere tudi popularnih) del, saj bi moral *Locus* po mojem mnenju v svojo raziskavo vključiti več spletnih strani, publikacij in ljubiteljskih blogov, ki se posvečajo predvsem ZF, fantazijski in *horror* literaturi — ti zadnja leta postajajo zelo opazni, če ne že kar prevladujoči mnenjski voditelji vse bolj osveščenega in

informiranega bralstva ZF in fantazijske literature.

Med srenjo bi se poleg naštetih lahko uvrstila vsaj še sledeča dela: CATHERYNNNE M. VALENTE: *Orphans Tales: In the Cities of Coin and Spice*, GENE WOLFE: *Pirate Freedom*, TOBIAS BUCKELL: *Ragamuffin*, STEVEN ERIKSON: *Reaper's Gale*, SCOTT LYNCH: *Red Seas Under Red Skies*, JOE ABERCROMBIE: *Before They Are Hanged*, MARK J. FERRARI: *The Book Of Joby*, CHRIS WOODING: *The Fade*, JEFFREY OVERSTREET: *Auralia's Colors*, CHINA MIÉVILLE: *Un Lun Dun*, VERNOR VINCE: *Rainbow's End* — dobitnik nagrade Hugo, ELLEN KUSHNER: *Privilege of The Sword* — nominiranec za nagrado Hugo, TERRY PRATCHETT: *Wintersmith* ali pa *Making Money* istega avtorja, J.R.R. TOLKIEN: *Children of Húrin*, WAYNE BARLOWE: *God's Demon*, ANDRZEJ SAPKOWSKI: *The Last Wish*, SARAH MONETTE: *The Mirador*, GREGORY FROST: *Shadow Bridge*, ELIZABETH BEAR: *Undertow*, FELIX GILMAN: *Thunderer*, DANIEL ABRAHAM: *A Betrayal in Winter* ter JEFFREY THOMAS: *Deadstock*.

Ne bi bilo preveliko presenečenje, če bi se na takšnem seznamu znašli tudi: STEPHEN R. DONALDSON: *Fatal Revenant*, JAY LAKE: *Main-spring*, BRANDON SANDERSON: *Mistborn: Well of Ascension*, CHARLESS STROSS: *Halting State*, JOHN SCALZI: *The Last Colony*, MICHAEL MOORCOCK: *The Metatemporal Detective*, MICHAEL CISCO: *The Traitor*, NAOMI NOVIK: *His Majesty's Dragon* — nominiranka za nagrado Hugo, STEPHEN HUNT: *The Court of the Air*, PEADAR O'GUILLIN: *The Inferior*, GARY GIBSON: *Stealing Light* ali pa GUY GAVRIEL KAY: *Ysabel*.

Vse to so odlična dela, več kot vredna vaše pozornosti, a dosegljiva žal le preko spletnih prodajal ali preko naročil v nekaterih lokalnih knjižarnah, ki nudijo to storitev.

BOJAN EKSELENSKI

VITEZI IN ČAROVNIKI: INDIGO OTROCI

piše MATEJ FRECE

Poraja se vprašanje, kako brati to knjigo? Jo, razvajeni tujega *fantasy* branja, ocenjevati objektivno ali ji zaradi slovenskega izvora pogledati skozi prste? Morda biti do nje ravno zaradi tega strožji? Ker je pisanje početje enega človeka, razlike med slovenskim in tujim *fantasy* pisateljem ne bi smelo biti. Toliko bolj ker imata zaradi globalizacije in dostopnosti literature oba enaka startno mesto.

Najprej na hitro vsebina: poleg našega sveta obstaja še Drugotnost, ki je *fantasy* dežela kot se šika: ima ljudi, skrate, viline, orke, Zlobnega vladarja, čarovnike, viteze, Čuvaje in kaj je še te šare. Z Vzhoda (le od kod drugod?) prihaja tema, ki bo vse zaslužnija, razen če je ne ustavi mešarah, v naši realnosti manifestiran Odrašenik z neomejenimi močmi, ki pa se jih kot navaden srednješolec Boris seveda še ne zaveda.

Čprav se zasnova sliši kot mešanica med Potterjem in klasičnim Tolkienom, avtor polovico dogajanja postavi v bližnjo prihodnost našega sveta. S tem roman postane *contemporary fantasy*, oziroma fantazija, ki se dogaja v resničnem svetu. Avtor vanjo vplete še poskus umora in s tem doda primesi zanimive *who-done-it* detektivke. Takšna mešanica žanrov bi se lahko kaj hitro sprevrgla v morečo maso dolgočasnosti, a na srečo je premešana dovolj zvito, da postane branje, ki posrka bralca vase.

Oziroma, bi lahko bralca posrkalo vase, če ...

... khm ...

... če ga ne bi preveč pogosto zmotile slovnične napake, ki sila težko stikano iluzijo magične drugačnosti brezkompromisno raztrgajo takorekoč na vsaki strani. Ni je slovnične napake, ki vas v tej knjigi ne bi napadla z najmanj 400 od 540 strani: manjkajoče vejice, napačni skloni, menjavanje časov v nekaj zaporednih stavkih, menjavanje števila v sklopu samo enega stavka (od množine k dvojini!), manjkajoče pike, dvojne pike, dvojna dvopičja, pisanje imen enkrat z veliko, drugič z malo, manjkajoči presledki, dvojni presledki, redundantni opisi (nekje se avtorju zapišejo "drobni drobci" – hmmm, a to pomeni, da obstajajo tudi velikanski drobci?), število zatipkov je takorekoč neskončno (še posebej pogosto so zamenjane črke o, i in u, ki so – o slučaj! – sosednje tipke na tipkovnici), da o manjkajočih besedah ne govorimo (in da, tudi odvečnih je cela kopica).

Videti je, da je avtor v zanosu kreativnosti pisal, ne da bi sploh bral za seboj, toda po drugi strani je celo z Marsa jasno, da je veliko stavkov med revizijo preoblikoval in čeprav je ta njegova želja za popolnostjo pohvalna, je pri tem mnogokrat pozabil odstraniti nenadoma odvečne besede ali pa jih je pustil v starem, napačnem sklonu. Primer: "Cesar s svojim spremstvom pozno popoldne s spremstvom ..." Besedilo knjige je tako ena živa katastrofa, ki bralca muči od prve do zadnje strani.

Verjetno v oči najbolj bode uporaba besede “kateri”, ki je uporabljena na vsakem koraku in pogosto nepravilno. Za besedico “ki” avtor očitno še ni slišal, saj jo je zaslediti vsega dvakrat. No, recimo, da se je kakšna spregledala in jih je v celi knjigi kakšnih pet ali šest. A ta večni in vseprisotni “kateri” med branjem neštetokrat zmoti kot drevo sredi avtoceste. Ob tem pogovorne in mestoma z dialektom obarvane besede (“si-guren” namesto “prepričan”) v ne-dialogih kar nekako ne izpadejo kot (pre)velik zločin.

Ves čas je prisotna avtorjeva navdušenost nad hipno izbrano besedo. Ko med pisanjem “odkrije” kakšno besedo, jo brž uporabi v dveh zaporednih, včasih celo v istem stavku. Primer: “Kaj pa bistri, samosvoji in značajske malce samosvoji ljudje ...” Ali pa: “... da v naročju drži čudovito oblikovan tok, iz katerega kuka čudovit ročaj.” Vrhunec doseže z besedo “zlovešče”, ki jo avtor v svoji navdušenosti v dveh precej kratkih zaporednih odstavkih uporabi najmanj petkrat. Če malce karikiramo, se ta dva odstavka v zgoščeni obliki bereta takole: “Zlovešči oblaki so metali zlovešče sence, katere niso mogli osveteliti niti zlovešči plameni zloveščin bakelj, ki so zlovešče svetile.”

Avtorju se občasno prikradejo zelo angleške fraze ob katerih takoj vidimo izvirnik, iz katerega so bile prevedene. Tako recimo dve različni osebi omenita, da je “drek priletel v ventilator”. Zveni znano? Ali pa: “Temni car bo naredil mrtve čisto vse, ki so mu na poti ...” Hja, še dobro, da jih ne bo kar vse po vrsti umrl.

Na niti ne veliko presenečenje se izkaže, da je bil pisatelj sam sebi lektor. To je najhujša stvar, ki se lahko bralcu zgodi. Pisatelji prvencev so tako zaljubljeni v svoje delo in tako prepričani v popolnost besedila, da ne dovolijo spremembe niti ene

vejice, kar je recept za slovnično katastrofo, ki smo mu priča v tej knjigi. Ne samo lektor, pisatelj je sam sebi tudi urednik, kar epskost šlamparije le še poveča. Ne vemo, zakaj si avtor ni hotel/mogel najti urednika in še tretje osebe za lektoriranje, a ob tolikšni količini energije in strahanski želji po popolnosti, ki iz knjige kar veje, je takšna odločitev težko razumljiva in za bralca pogosto skorajda neprebavljiva. S profesionalno obdelavo besedila bi namreč knjiga prestopila nekaj kvalitativnih razredov višje, tako pa je komajda na robu berljivosti.

A to ni krivda pisatelja. Njegova naloga je, da si izmisli svoj svet oziroma svetove, zanimive like s še bolj zanimivim zapletom, poskrbi za konstrukcijo zgodbe in tekočo naracijo. Vse to Bojan Ekselenski kot pisatelj opravi premišljeno, počasi ter z (občasnim) kopiranjem od najboljših tudi odlično, medtem ko si urednik Bojan Ekselenski in lektor Bojan Ekselenski zaslužita grozno smrt pred strelskim vodom, potem pa še obešanje in zažig, da hudiča v prihodnosti ja ne bi več povzročala take škode. Jokerščine (“metanje uča”) si takšna knjiga pač ne sme privoščiti.

Večkratno poudarjanje junakov, da to ni film ali računalniška igra temveč resničnost, rezultira točno v občutku, da gre za fikcijo, s čimer je avtor dosegel nasproten učinek od želenega.

Tekoče branje je zaradi vsega naštetega onemogočeno. Ker je knjiga epsko statična, pa tudi statično

*Če želite sodelovati
v Neskončnosti, nas obiščite
na forumu <http://forum.prizma.si>
ali nam pišite na email:
neskoncnost@prizma.si*

epska – kot se za *fantasy* pravzaprav spodobi – je toliko bolj pomembno, da prve tri četrtine knjige, ko se v njej zgodi bore malo in gre le za neskončno ponavljanje enega in istega – kar se prav tako spodobi za *fantasy* žanr – da tovrstne slovnične napake bralca ne posilijo nazaj v realnost. A se od strani do strani dogaja točno to. Šele na zadnjih 150 straneh avtor nenadoma iz lera preklopi v šesto pre-stavo – dogajanje nenadoma postane dovolj zanimivo, da slovnične napake ne skačejo več pred oči in bralec končno prične požirati knji-go. Tu se kmalu pojavi druga plat medalje, saj avtor dogajanje pos-peši do te točke, da je že prehitro, saj ne opisuje več ničesar, le še naj-bolj nujne dialoge, ki postanejo sumljivo kratki. Kot bi se avtorju proti koncu že ne dalo več pisati in hoče čimprej zaključiti z delom in izdati knjigo. Le tako si lahko razlagamo razmeroma medel zak-ljuček, v katerem je pogovor med našim junakom in negativcem glede na prejšnjo zastavljeno epskost izrazito šundovski, bolj prime-ren za kakšno risanko ali strip Ž produkcije.

Kot zadnji minus velja omeniti precej slabo natisnjen zemljevid Drugotnosti. Razen največjih in srednje velikih imen jih je večina neberljivih in tako svojih junakov ne moremo spremljati na zemljevidu, razen če želimo, da nam med česanjem zemljevida od napora stečejo oči. Sicer si lahko zemljevid v vsej svoji digitalni raz-košnosti ogledate na spletni strani <http://www.vitezicarovniki.com>, a komu bi se to med branjem dalo?

Kot plus velja omeniti precej domiselno vizijo naše družbe čez nekaj desetletij. Opisi bodočega šolskega sistema in boleče razde-ljenosti naroda na izjemno bogate in zelo revne delujejo tako zelo resnično že v našem času, da bralca ob branju spremlja precejšnje nelagodje. Šolski sistem je vsebinsko še vedno zastarel tako kot danes, posodobijo le metode učenja in nadzora nad učenci. Bistro zastavljena kritika družbe, ki jo avtor z domiselnimi tehnološkimi rešitvami prihodnosti prikaže v še bolj eksplicitni obliki.

Jezik bodočih srednješolcev je na prvi pogled zabavno čtivo, ki bo izvabilo marsikateri nasmeš (vsi srednješolci, bivši in sedanji, se bomo prepoznali), a je v resnici grozljivo resničen. Po drugi strani avtor prisega na starinske slovenske izraze (klasični ako, zategadelj, dasiravno, najsi, itd.), kar žanrski dvojni narave knjige le še pridoda, čeprav zna biti sprva dokaj moteče.

Knjiga ima tudi izobraževalno vrednost in sicer: ni je takšne nuje, da se ne bi dalo o njej pogovoriti ob skodelici čaja in krožniku slastnih rogljičev. Četudi je konec sveta pred vrati, bo moral počakati do konca čajanke, neotesanec.

Knjigi prav tako ne gre očitati plitke karakterizacije likov. Pri *fantasy* prvencih namreč vedno obstaja past, da bodo liki kot NPC-ji iz FRP iger. Da bodo njihovi motivi takšni le zato, ker je pisatelj tako rekel in da so takšni kot so, samo zato, ker je takisto (sic) pisatelj tako zapovedal. Na srečo se tej pasti avtor Vitezov in čarovnikov na široko ogne.

Je pa avtor priletel v tisto past, v katero padejo vsi, ki prvič ustvarjajo kakšno svojo umetnijo: vanjo dajo prevelik del sebe. Nekako se ob branju ne moremo znebiti občutka, da so razlage o pomembnosti uresničitve Poslanstva naših življenj pravzaprav avtorjev svetovni nazor. S tem seveda ni nič narobe, prej nasprotno, a kaj bo

pisal, ko bo nujo po odpiranju oči bralca končno le spravil iz sebe? Šele takrat se vidi, kdo je pravi pisatelj in kdo le nekdo, ki pridiganje v svojem umotvoru uporabi kot del lastne psihoterapije. Konkretno smo v tej knjigi deležni mešanice novodobne duhovnosti (ki jo je avtor gotovo črpal iz starejših ved) in verskega militarizma: ubijanje in nasilje je grozno, razen če tega ne počnemo v imenu Luči – potem je okej. Aha.

Zaključek: Prva knjiga iz serije Vitezi in čarovniki vsekakor ima nekaj, kar bi se lahko v prihodnjih knjigah razvilo v nekaj fantastičnega, če bo avtor le odstopil od zastavljene premočrtne čmobe zgodbe. Možnosti za (ne)ljuba presenečenja in nepričakovane preobrate je dovolj in bilo bi škoda, če bi ostale neuporabljene. Zaenkrat za prvo knjigo velja, da je zaradi nerazumljive odločitve o troednosti pisatelja, urednika in lektorja bolj podobna neobtesanemu polizdelku kot pravi knjigi. Škoda.

FILM

Film **The Crow**

piše Ines Čepin

It can't rain all the time.
Ne more večno deževati.

Morbidnost. Dekadenca. Ikona moderne gotske scene. Vse to in še več je postal danes ne več tako slavni, a nikoli pozabljeni *The Crow* (Vran).

Film je nastal leta 1993 kot priredba serije stripov

z istoimenskim naslovom, ki je v poznih osemdesetih zacvetela predvsem v alternativni gotski sceni. Avtor stripov in zgodbe, James O' Barr, je idejo za nastanek glavnega lika, Erica Dravena, črpal iz takratnega alternativnega *post-punk/death/gothic rock* gibanja in si tako kot vzor postavil Iana Curtisa, legendo *post-punkerjev* Joy Division, Petra Murphyja, pevca enega vodilnih bendov *gothic rock scene*, Bauhaus in nenazadnje tudi punk ikono, ekscentričnega Iggyja Popa. V filmu je glavno vlogo prevzel zdaj že preminuli Brandon Lee, katerega smrt je tragično nastopila prav med snemanjem in tako filmu prinesla dodatni kulturni status: takrat še ne tridesetletni Lee je namreč umrl na snemanju scene, kjer prejme več strelav s pištolo – eden izmed slepih

nabojev je prodril do njegove hrbetnjače in zanj postal usoden.

Leto po brutalni smrti zaročencev Shelly Webster in Erica Dravena, vran s pristankom na Ericov nagrobnik preminulega oživi in ta se vrne v naš svet kot zloglasni *The Crow* – Vran. Ko po začetnem šoku pristane v stanovanju, kjer so nepridipravi posilili ter umorili njegovo drago in njega, ga napade val čustev ob spominih na grozovito noč, ki se je dogodila na večer pred njuno načrtovano poroko. Odločen, da bo maščeval smrt svoje ljubljene, se z zamaskiranim obrazom poda nad vse, ki so bili v uboj vpleteni. Njegov nepremagljivi pohod novinarji razglasijo kar kot Hudičevo noč (*Devil's night* – oznaka v izvirniku in v filmu indicira na 30. oktober, noč pred Nočjo čarovnic) in tako postane mestna tarča številka ena. Na njegovi strani se najdejo mala Sarah, nekoč Shellyjina varovanka in policist Albrecht, njegovi sovražniki pa iščejo način, kako bi nesmrtnega Vrana vendarle pokončali enkrat za vselej.

Tekom filma skozi Ericove oči spremljamo retrospektivo idiličnega življenja ljubimcev, njuno smrt in trpljenje ob umiranju, prežeto z močnimi čustvi, ki pustijo gledalcu sladko-grenak, a zelo močan priokus. Lee je svojo vlogo odigral naravnost briljantno ter za shrljivo masko prikazal dušo ranjenega maščevalca, ki je vse prej kot zloben – išče le pravico, zadoščenje, ki mu ga predstavlja smrt vseh, ki so mu storili krivico. Temne ulice Detroita, prežete z meglo in dežjem ustvarjajo zadušljivo atmosfero, nabito s tesnobo in srhom. Akcijske scene žal ne izstopajo pretirano iz klišejskih – jasno je, da mrtvega ne moreš enostavno ubiti z rafalom krogel – a so vseeno prijetna poslastica, predvsem zahvaljujoč Leeju.

Vran, ki vseskozi spremlja protagonista, mu

omogoča, da vidi skozi njegove oči. Še več, Eric ima sposobnost vdreti v misli kogarkoli ter slišati krike, ki so daleč od njega, obenem pa za nameček tudi deklamira slovite besede iz pesmi *The Raven* (in kako naj se torej ne bi zaljubila vanj?), nemara najbolj poznane delo novoro-manika Edgarja Allana Poea. Čeprav Eric postane Vran, hladnokrvni morilec z jasnim ciljem, ki mu nobena prepreka ne predstavlja ovire, obenem ostane tudi Eric – še vedno čuti. Sovražstvo, trpljenje in seveda maščevanje ter hkrati ljubezen, prijateljstvo in naklonjenost do Sarah in Albrehta. Ne, Vran ni zombi, ki bi po smrti bebavo taval z željo po truplih in krvi. Vran je človek.

Fenomen, ki ga je film prinesel zgodbi, je po uspehu razrasel v silovite razsežnosti. Izvirnik je dobil tri nadaljevanja: leta 1996 je sledil *The Crow: City Of Angels*, v tretjem Vranu izpred sedmih let *The Crow: Salvation*, je v glavni vlogi nastopil meni osebno zelo priljubljen igralec, Eric Mabius; 2005 pa je bil izstreljen *The Crow: Wicked Prayer*. Rdeča nit se ohranja v vseh filmih, vendar vsakič dobimo novega Vrana in ni potrebno posebej poudarjati, da nobeno izmed nadaljevanj izvirniku ne seže niti do gležnjev, kaj šele kolen. Medtem je 1998 izšla TV serija *The Crow: Stairway to Heaven*, ki ima korenine v prvem, originalnem delu; leto zatem je začela izhajati nova serija stripov.

Slave je bila deležna tudi Vranova maska: povzeta po obrazu žalostnega klovna je postala kulna pod imenom *The Crow Face* (Vranov obraz) in na široko uporabljena predvsem pri predstavnikih že omenjene

gotske kulture. Vplivi *Vrana* so posegli tudi v glasbo in literaturo, predvsem v novodobno poezijo, ki temelji na vzorcih nove romantike in dekadence ter prikazuje notranje rjovečega tragičnega junaka.

The Crow prepriča v celoti: glavna igralska zasedba blesti, scenografija, razsvetljava in glasba odlično dodajo svoj pečat k prikazani zgodbi. Pa vendarle ne gre vse slave pripisati samo zgodbi: izredno močan je ustvarjeni ambient: napet, temačen in pronikli, ki gledalca ne pusti hladnega, ampak ga elegantno in hipnotično popelje v obskuren, drugačen svet; svet, ki ga vidimo vsi enako in hkrati vsi drugače.

~ * ~

Stanisław Lem

Solaris

psihoanalitična interpretacija

piše Mojca Hribar – Taisha

Nekaj časa sem razmišljala, če naj tole filozofsko obarvano napletanje sploh dam v objavo, potem pa so me prepričali, da razumljivost besedila ni pogoj objave. Naj povem še, da moj namen ni zveneti učeno (vsaj ne v prvi vrsti), vendar izhajajo interpretacija Solarisa in besedne zveze, ki jih uporabljam, iz področja psihoanalize in filozofije, ki pač zvenita učeno.

Za Stanisława Lema (1921–2006) ste verjetno že vsi slišali. Škoda bi bilo prostora v Neskončnosti (ki ni neskončen!) za naštevane suhoparnih biografskih in bibliografskih podatkov o njem. To si lahko *geeki* preberemo na Wikipediji ali kje drugje na mreži. Poleg odličnih Zgodb o pilotu

Pirxu in Zvezdnega dnevnika Ijona Tihega mi je bil najbolj všeč *Solaris*, po katerem sta posneta dva istoimenska filma. Tukaj bom opisala svoje razumevanje tega romana.

PRIPOVEDNI OKVIR ZGODBE

Psiholog Kris Kelvin pripotuje v raziskovalno postajo, ki lebdi nad planetom Solaris. Tam najde stvari v razsulu, poleg tega ugotovi, da je eden izmed treh članov posadke naredil samomor. Že prvi dan ga obišče bivše dekle Harey, ki se je zaradi njega ubilo. Izkaže se, da ima vsak član posadke svojega "gosta", ki se ga sramuje in ob njem občuti krivdo. Gosta se ni mogoče znebiti niti z usmrtnitvijo, saj se vedno znova pojavi. Gost ima vse lastnosti in čustva pokojne osebe, z izjemo spomina. Predvsem pa ima željo biti z ljubljeno osebo. Harey ne želi biti vir nesreče za Krisa, zato se poskuša znova ubiti, tudi s Krisovo pomočjo, neuspešno.

Vzporedno z dogajanjem na postaji se odvija raziskovanje planetarnega površja, ki sestoji iz enega samega velikanskega oceana, ki se oblikuje v različne fantastične tvorbe. Teh tvorb raziskovalci ne razumejo in jih ne znajo napovedati. Oceanu znanstveniki pripisujejo inteligenco in se poigravajo z mislijo, da so "gostje" oceanove projekcije njihove lastne duševnosti.

NEMOGOČE SREČANJE

Solaris je film o nemogočem objektu. Nemogoč objekt je objekt, ki ga ne moremo srečati, ker primanjkuje sredstev za simbolizacijo, skupnega simbolnega jezika. Nemogoč je objekt, ki nima korelacij v empiričnem razmerju, v "realnosti". Nemogoče pomeni neobstoječe v simbolnem registru. Nemogoč objekt je izvržen iz tega registra ali ga sam onemogoča. Zato se simbolno mora vračati k temu objektu, izvrženje je realni dogodek, zaradi katerega se začne simbolizacija.

Nemogoč objekt je nekaj dejanskega, obstaja. Njegovo srečanje pa ni mogoče drugače kakor s sekundarno simbolizacijo (emocijami), ki nima nič z realnostjo objekta (realnost tega objekta je, da ne obstaja). Zadene le njegove odseve. Kjer odpove simbolna govorica, nastopi sekundarna simbolizacija.

Ker znanstveniki na postaji oceana enostavno ne razumejo, ker ne najdejo skupne simbolne govorice, izumijo celo znanstveno taksonomijo, da bi ga uvrstili v znane vzročno posledične sheme, vendar jim vedno znova spodleti. Invariantne korelativne zveze ne najdejo. Zato se zatečejo k sekundarni simbolizaciji, to pa je tisto, kar ljudje na postaji izkušajo.

Poleg tega ocean vseskozi personalizirajo, humanizirajo, in se sprašujejo, kaj ocean s svojimi dejanji hoče, ali jih namenoma muči, ali želi ustreči njihovim skrivnim željam? "Odpravljamo se v veselje, pripravljeni na vse, kar pomeni na samoto, na borbo, na mučeništvo in smrt. Vendar se naša pripravljenost kaže le kot drža. Pravzaprav sploh nečemo osvojiti kozmosa, hočemo le razširiti Zemljo do kozmičnih razsežnosti. Humani smo in plemeniti, nočemo osvajati drugih ras, hočemo jim le prenesti naše vrednote. Smatramo se viteze svetega Kontakta. Ampak to je druga laž. Ne iščemo nikogar razen ljudi. Ne potrebujemo drugih svetov. Potrebujemo ogledalo ... " (Prosti prevod iz srbohrvaščine.) Pojem usmerjenosti pa je problematičen, ker predpostavlja neko minimalno skupno govorico, ki je ni. Ocean je nečloveški, tuj, do interakcije oziroma srečanja ne more priti. Solaris je pravzaprav roman o komičnih ali tragičnih situacijah, ki lahko nastanejo, ko skupnega imenovalca ni.

Zakaj je objekt nemogoč? Zakaj ljudje izkušajo

ravno to? Zakaj je ta objekt nekaj, kar vsakdo prepozna kot nekaj intimno preteklega, kar pripada njim samim in tvori njihovo integriteto? V tem smislu vidim ocean kot metaforo nezavednega, njegove tvorbe pa tvorbe nezavednega.

BOG

V tem kontekstu lahko razumemo tudi Kelvinove refleksije o bogu. Podobno kot tujo inteligenco ljudje humaniziramo tudi boga. "Edini bog, v katerega bi veroval, je bog, katerega prizadevanje ni odrešitev, je bog, ki ničesar ne rešuje, je bog, ki samo obstaja." Tudi bog je na nek način nemogoč objekt, ki si ga skušamo približati, ga razumeti. Tamen, da ne razumemo, zakaj je bog naredil ali ni naredil česa, kaže na zgrešitev in nerazumevanje pojma boga.

Priporočila za branje: če vam je bil všeč Solaris, bo vam verjetno všeč Italo Calvino: Ko neke zimske noči popotnik ... in Kozmokomične. Priporočila za film: obe verziji Solarisa (Tarkovski, Sodebergh), Stalker (Tarkovski), Odisėja 2001.

~ * ~

Samo Petančič

Anor Kath – Pota magov

piše Tanja Cvitko

Konec lanskega leta sta se na slovenskem knjižnem trgu pojavila fantazijska prvenca: Vitezi in čarovniki Bojana Ekselenskega ter Anor Kath – Pota magov Sama Petančiča. Odlomke obeh del, oziroma neke vrste odštevavanja do izida ste lahko brali v prejšnjih številkah Neskončnosti.

Anor Kath – Pota magov že s svojim naslovom

namiguje, da nas med platnicami čaka klasičen *fantasy*. Vendar je kljub temu, da gre za prvenec, s katerim bo treba zadovoljiti izkušene bralce, avtorju uspelo ustvariti celovit svet, s katerim je postavil trdne temelje za odvijanje zgodbe.

V romanu spremljamo usodo pripadnikov različnih klanov magov. Tir je ranar, mojster mesene magije, dobrodušni samotni popotnik. Čeprav bi se po nenapisanih pravilih Kodeksa svojega klana moral v širokem loku izogibati mojstrov klicanja duš, pripadnikom klana Večnega kroga, se, prisiljen s spletom okoliščin, spoprijateljati z molčečim nekromožem Hedjegadtujem. Na poti se jima pridruži tudi Honrad, gospodar golemov, vojskovodja kamnitih bojnikov, ljubitelj dobre kapljice in brhkih deklet. Vsi trije so Izbranci, ki naj bi ob prihajajočem prelomu Pete dobe (časovnega obdobja odvijanja romana) v Svet dveh lun prinesli Spremembo. Vendar dokončna družina še ni popolna (fantazijski kliše nalaga pet članov): srečajo še psihično nestabilnega Staktia, ki ga je obsedel duh oklepa, katerega nosi. Staktio sicer ni Izbranec, je pa ključnega pomena pri Spremembi Dobe. Četrta Izbranka in peta članica pisane družine je Akhi, mojstrica modre magije iz klana žensk, ki bi jih lahko primerjali z Amazonkami. Skupino čaka dolgo potovanje, telesni in psihični napor, krvave pustolovščine, magija, strah in boj za preživetje ... Zasnova popotnih družabnikov kot tudi njihove dogodivščine me je precej spominjala na *Dungeons & Dragons* sistem igranja, v katerem je avtor zagotovo našel vsaj delni navdih.

Karakterizacija in psihološka razdelanost glavnih junakov je sicer okoma in deloma neprepričljiva, predvsem kar se tiče žensk. Akhi, članica klanovk, je na primer s svojo "ženskostjo" popotnikom bolj v napoto kot v korist – z vonjem svojega mesečnega perila namreč

privablja sovražnike, povrh vsega pa še stakne pljučnico ... Pogrešala sem večjo pomembnost ženskih likov, če že ne romantično ljubezensko razmerje, pa vsaj kakšen priložnostni seks za popestritev dolgega potovanja.

Kljub precejšnjem številu mrtvih in grozljivih krvavih spopadih roman preveva avtorjev smisel za humor, ki se najbolj odraža v hudomušnih nagajivih domislicah. Nekateri stavki in prizori vas bodo celo spominjali na anekdote iz resničnega življenja. Pripovedni stil je dinamičen, bralcu je na srečo prihranjeno dolgovezno enciklopedično opisovanje zgodovine nastanka sveta. Priznam pa, da sem med branjem pogosto uporabljala Indeks pojmov in imen, ker so se mi nekatere osebe, bitja in rase prehitro izmuznile iz spomina.

Zgodba romana se zaključí na nepričakovan, presenetljivo hiter način, pravzaprav se z zadnjim odstavkom glavna zgodba komaj začne. Bralec, ki pričakuje samostojno zgodbo, bi po eni strani znal ostati razočaran, po drugi strani pa lahko nestrpno pričakuje nadaljevanje, oziroma drugi del romana.

Samo Petančič je nedvomno obetaven slovenski fantazijski pisatelj in si zasluži pozornost tistih, ki ste že dolgo potrošniki angloameriških fantazijskih romanov, kot tistih, ki boste to šele postali. Anor Kath – Pota magov je izšel pri novomeški založbi Goga, zaradi prijaznega posredovanja založbe si en izvod lahko izposodite v Prizmini knjižnici.

Igra OGame

piše Miha Pleskovič –

Lucas Kane

Še predobro se zavedam, kako je, ko te prime, da bi šel brskat po policah trgovine in bi najraje kar nabavil novo igro. Česar konec koncev ne moreš, ker nimaš denarja. Če mi ne verjamete, naj vam povem, da mi je status študenta že zdavnaj potekel in me še vedno niso sprejeli nikamor na delovno mesto. Toda nekaj današnja mladina le ima: internetno povezavo. Z dostopom do najrazličnejših mini iger. Na žalost so te igre zabavne le na kratek rok, nakar človek zahrepeni po nekem večjem, bolj hranljivem obroku. Lahko torej Internet ponudi nekaj več, kar je prav tako hranljivo kot tudi brezplačno? Odgovor je pritrdilen. Dame in gospodje, predstavljam vam raj za ljubitelje medplanetarnega trgovanja, bojevanja in diplomatskega sklepanja, OGame.

Nekateri se gotovo zdaj sprašujejo, kakšno ime je zdaj to. Po pravici povedano, še sam ne vem. Ko sem prvič v brskalniku poklikal <http://www.ogame.org> (spletno mesto za angleško verzijo; obstaja tudi v drugih jezikih, toda na žalost ne v slovenščini), sem se tudi sam spraševal, kako je to sploh možno. Strateška vesoljska simulacija, kjer se lahko pomeri na tisoče igralcev iz vseh koncev sveta naenkrat, pri tem se pa uporablja nič več kot samo standardna internetna povezava. Slišalo se je neverjetno in predobro, da bi bilo res, zato sem iz čiste radovednosti izpolnil registracijo, ki je bila popolnoma brezplačna. Nato sem ugotovil, da je vse res.

Svet Ogame je sestavljen iz nešteto galaksij, v

katerih se skriva nešteto sončnih sistemov. V vsakem sistemu je 16 prostorov, med katerimi jih 15 zapolnjujejo planeti, 16. pa se imenuje *Outer Space* in je namenjen vsem raziskovalcem, ki jih rajca izlet lastne armade vesoljskih plovil v neznano (floto jim lahko uniči kakšna skrita zvezda, napadejo jih lahko pirati ali neznana vesoljska rasa, lahko se pa tudi priključijo do raznih zelo koristnih surovin). Kot novopečeni igralec začneš z enim ubogim planetkom v x galaksiji in x sistemu. Tvoja naloga kot novega voditelja je, da svoj ubogi imperijček spremeniš v dominantno silo v vesolju. To počneš tako, da na svojem planetu gradiš rudnike železa, kristala in devterija (surovina, nujno potrebna za raziskovanje drugih sistemov in nasploh za prevažanje lastnih plovil), poskrbiš za energijo, ki je potrebna za obratovanje teh rudnikov ter narediš mogočno ladjedelnico in raziskovalni center za razne nadgradnje. Toda to ni vse. V imenu lastnega cesarstva lahko tudi napadaš druge igralce, ki so (ne)srečno posejani naokoli, prav tako kot ti. Tukaj me je zmotilo, da nasprotnikovega planeta ne moreš uničiti (izjema so lune, ki krožijo okoli planetov), ampak jih lahko samo prikrajšaš za surovine, ki jih zadržujejo na napadenem planetu.

Ko se dovolj razviješ, ti spletna igra ponudi tudi kolonizacijo drugih planetov. Tistih, ki so jih že kolonizirali, ne moreš kar tako prevzeti, lahko se pa lotiš praznih planetov, ki se vedno najdejo vsepovsod. Na tem mestu so avtorji postavili mejnik. Zasedi smeš največ 9 planetov, vključno z domačim. Nekdo se bo gotovo namrtnil ob tem, toda poteza se zazdi logična, ko pomisliš, da bi se tudi ostali radi prijavi in uživali. S tem se odpravi vsakršna misel na mogočni imperij, ki se razteza po vsakem planetu preko dvestotih galaksij. Namesto tega se igralec torej posveti močni ekonomiji, obrambi, floti in razvitosti, ki ti, če se dovolj posvetiš posameznim panogi, še kako lahko

služi. Boš mešetar s surovinami, oklepnik s tisočimi obrambnimi mehanizmi, pirat z mogočnimi ladjevji ali samo preprosto razsvetljena rasa? Se boš včlanil v kakšno prijateljsko navezo, začel lastno alianso ali boš ostal volk samotar? Možnosti je nešteto in odločitev je tvoja.

Gradnja, napad, in raziskovanje tehnologije poteka v realnem času. To pomeni, da če piše, da za nekaj potrebuješ dve uri, boš dejansko čakal dve uri, da se zadana naloga opravi. Začetnikom je to trpljenje prikrajšano, saj začetne stopnje zgradb potrebujejo od pol do deset minut, da se zgradijo. Težava nastane, ko igralec pride do višjih gradbenih stopenj. Takrat se lahko gradnja zavleče do več ur ali celo dni, kar bo za vročerkvrneže kot hladen tuš. Ja, to je igra za potrpežljive, kajti za vsaj malo spodoben imperij se lahko potiš pol leta, pa ti še vedno na statistični lestvici lahko zlobno napiše, da si na 2531. mestu. Poleg tega ti igra tudi subtilno pove, da nikoli ne boš imel dovolj moči ali časa, da se obraniš napadov. Ker čas na našem lepem planetu ni povsod isti, se ti lahko zgodi, da ponoči lepo spiš v svoji postelji, ko te nekdo prav elegantno napade, te olajša za surovine, jo podurha in jih za nameček še zapravi za lastno proizvodnjo ladjevja, s katerimi te lahko napade naslednjo noč. Se sliši kruto? Saj tudi je, in če se kmalu ne naučiš raznih trikov, obstaja velika možnost, da boš začel uporabljati kletvice, za katere si staršem obljubil, da jih ne boš izrekel nikoli več.

Potegnimo zdaj črto. OGame je frustrirajoč, dolgotrajen in stresen internetni špil, ki ravno zaradi internetne povezave nima namestitvenih datotek in je tako oropan vsakršne grafične podobe. Če nimaš namena sedeti 24 ur na dan pred zaslonom, se raje pripravi na razočaranja ob izgubi surovin in ladjevja ter obrambe, ki ga je varovalo. Toda v zameno igra ponuja bogato in

ravno tako dolgotrajno izkušnjo, ki se potrpežljivim ljudem še kako obrestuje. Grafike mogoče res nima, so pa zato avtorji narisali zelo realistične ilustracije, ki te spremljajo skozi vso igro. Kdo sploh potrebuje grafiko, ko ti ob takih slikah domišljija deluje z vso paro? Nasploh pa so ostali igralci večinoma civilizirani in te ne napadajo v tri krasne, tako da se je z njimi veselje pogovarjati, trgovati ali si obljubljati medsebojno pomoč (ali vojno, kolikor je kdo krvoželjen). Najpomembnejša točka vsega pa je, da te Ogame zna zaposliti tudi za leta. Še posebej, če poseduješ več računov. Ajde, pogumno pojdemo, kamor ni šel še noben človek.

Anime

Wings of Honneamise

piše Peter Dobaj

Sredi osemdestih let preteklega stoletja se je skupina mladih japonskih animatorjev lotila svojega prvega resnega projekta. Prvi uradni izdelek danes zelo cenjenega animacijskega studia Gainax *Wings of Honneamise* je prišel v japonska kina leta 1987 in navdušil mnogo ljudi, še več pa jih je pustil povsem hladnih. A vmimo se na začetek.

Še preden je studio Gainax obstajal, so njegovi ustanovitelji doživeli slavo med ljubitelji animacije z dvema kratkima videoma, ki so ju pripravili za ZF konvencijo Daicon. To jim je dalo potrebno samozavest in pogajalski argument, da so po ustanovitvi Gainaxa odkorakali do glavne producerske hiše in iztržili do takrat največji proračun za snemanje animiranega filma. Kot marsikateri drug izdelek mladih navdušencev je

tudi ta zelo ambiciozen in prevzeten projekt, kar pa odlično odseva samo vsebino filma.

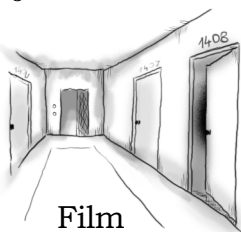
Kadet Shiotsugh po srečanju z mlado versko navdušenko prvič začuti, kaj pomeni biti s srcem pri stvari. Čeprav si je vedno želel postati pilot, je zaradi slabih ocen pristal v ne preveč cenjenem vesoljskem poveljstvu kraljeve vojske Honneamisa. Na ugled vesoljskega poveljstva vpliva predvsem dejstvo, da ne Honneamisu ne kateri koli drugi naciji še ni uspelo izstreliti česarkoli v vesolje. Vendar z novim zagonom se Shiotsugh javi kot prostovoljec za načrtovan polet v vesolje, prav tako uspejo premagati tudi druge težave.

Kot že rečeno, je *Wings of Honneamise* imel ogromen proračun – še danes je med 10 najdražjimi anime celovečerci – vendar je zaradi neprimerne reklamne kampanje v kinih pogorel. Potreboval je kar sedem let, da je vložen denar povmil. Proračun odseva odlična animacija bogata z detajli, ki svoj vrhunec doseže v zaključku filma, v vojaškem napadu z impresivno animiranimi zračnimi boji in vzletom rakete. Tukaj imata največje zasluge Ichiro Itano, najbolj znan po zračnih in vesoljskih bojih v serijalu *Macross* ter Hideaki Anno (kasnejši režiser *Evangeliona*), zadolžen za posebne efekte in predvsem eksplozije. Svoj denami delež pa je najbrž pobral tudi glasbenik Ryuichi Sakamoto, ki je v istem letu osvojil oskarja za glasbo v filmu *Zadnji kitajski cesar*. Po pravici povedano se njegovi *synth*-orkestri nekako ne skladajo najbolje z vesoljsko tematiko, ampak njegov prispevek vseeno pomeni presežek v takratni animirani produkciji. Naj samo dodam, da je to zaenkrat njegova edina filmska glasba za japonske animirane filme.

Kot pri mnogih drugih animejih studia Gainax tudi tukaj postrežejo z liki, ki niso idealizirani, ampak imajo vsak svojo mero napak, s katerimi

nas soočijo tekom filma. Sama zgodba teče počasi in si vzame čas, da dodobra predstavi civilizacijo sveta na katerem se odvija, družbo od najvišjega do najnižjega sloja ter težave s katerimi se sooča nesrečno vesoljsko poveljstvo. Rdeča nit je karakterni razvoj Shiotsugha in napredek vesoljskega programa ter pacifistično sporočilo, ki pa na trenutke izpade pridigarstvo. Vrhunec filma je pravzaprav edini trenutek, kjer gledalcu postrežejo z akcijskimi prizori, ki so mojstrsko izpeljani in prava poslastica.

Film je finančno pogorel, čemur najbrž botruje dejstvo, da je bil reklamiran kot epski spektakel z "vročo romanco". Od takšnih pričakovanj izpolni le epskost, zato ni primeren za ljubitelje *badass* samurajskih vesoljskih bojevnikov, ki premagujejo vampirske nadzlobneže, ampak prej za tiste, ki bodo uživali ob dobri zgodbi in subtilnem humorju. In ne bodo umrli od dolgčasa, če na ekranu vsakih 25 minut ne bo kdo iz sebe izlil 15 litrov krvi.

Film 1408

piše Matej Frece

Stephen King je svojo kratko zgodbo 1408 napisal takorekoč mimogrede – pravzaprav niti ni bila namenjena objavi. Ko je pisal knjigo o teoriji pisanja, ki je imela preprost naslov *O pisanju*, je hotel zgodbo 1408 podati le kot vajo in primer iz teorije kreativnega pisanja, a ga je tematika zgodbe tako pritegnila, da jo je v celoti razvil v samostojno zgodbo.

Stephen King velja za najboljšega mojstra groze. Čeprav je tovrstna titula sicer lahko diskutabilna, mu mojstrstva ne gre oporekati. Njegova groza ni groza "gravža", temveč gre za pretanjen psihološki *horror*, ki ga lahko srečamo na vsakem koraku življenja. Tovrsten nevidni *horror* je zaradi svoje banalnosti ter predvsem resničnosti veliko bolj grozovit, a toliko težji za uspešno filmsko obdelavo. Medtem ko je King v literaturi že nešteto krat dokazal, da ve, kako se v bralcu gradi srhljivi *gestalt* strah, pa so filmski ustvarjalci zaradi fizične neoprijemljivosti njegove groze ustvarili večinoma hitro pozabljiva, če ne že celo ničvredna dela. Tudi kadar je režiral sam King, je bil rezultat kvečjemu povprečen film – spomnimo se Mesečnikov. Le trojček *Carrie*, *Misery* in *The Shining* veljajo za filme, ki so njegovim *horror* romanom v čast.

Film 1408 se tej sveti trojci ne bo pridružil, se jim pa presneto približa. Ideja ubijalske hotelske sobe je seveda na moč absurdna in zveni kot kakšen skeč Montyja Pythona, a režiser Mikael Hafstrom je dokazal, da se še iz tako bizarnih idej lahko ustvari prvovrstna grozljivka. Brez krvi, brez nožev, brez nasilja, v enem prostoru ujet en človek ... ter obilo, obilo prvinkega straha. Kot vemo, je problem grozljivk zaključek, saj bistvo grozljivke ni poanta na koncu zgodbe, temveč čim bolj domiselno sadomazohistično mučenje gledalca z nasiljem, bodisi psihološkim ali fizičnim. Zato ob zaključku malce spodrsne tudi filmu 1408, a le zato, ker je sredina filma preveč dobra. Kot vsaka dobra grozljivka, tudi 1408 na koncu ponudi prizor, ki gledalca zmede, mu ponudi tisoč vprašanj in desetkrat več toliko možnih interpretacij.

V današnjih časih, ko se grozljivke enači z podžanrom "gravžljivk", je lepo videti, da v kina še najde pot kvalitetna grozljivka stare šole, ki

svoj strah gradi na nevidnem in ne na litrih brizgajoče krvi in kupih odtrganih udov. Primerno za romantičen večer zaljubljenecv.

~ * ~

TV serija **Dr. Who**

piše Gregor Vuga

Januarja je na tudi na naše televizijske zaslone skozi prostor in čas pripotoval *Doctor Who* ... pardon, Doktor Kdo. Kdo? Naj tudi mi skočimo skozi prostor in čas, natančneje v Veliko Britanijo, leta 1963. Takrat se je namreč začela predvajati ena najbolj ikonskih britanskih nanizank, najdlje trajajoč znanstvenofantastični televizijski šov vseh časov – *Doctor Who*. Velik del šarma serije je od začetka izhajal iz izjemno omejenega proračuna, kar je botrovalo dvojemu: simpatično cenenim efektom, pošastim in lokacijam (dve navadi, ki sta se kasneje spremenili v interni šali in prepoznavni popkulturni referenci med ljubitelji znanstvene fantastike sta recimo uporaba aluminijaste folije za izdelavo robotov in pošasti ter snemanje v opuščenih kamnolomih, kadar je bila potrebna nezemeljska lokacija) ter iznajdljivost in kreativnost piscev, ki so morali z minimalnim številom elementov ustvariti karseda privlačne in zanimive zgodbe. Ravno majhna sredstva so bila razlog za usodno odločitev glede enega ključnih elementov: časovno-prostorske ladje TARDIS (*Time And Relative Dimension In Space*). Ta je dobila legendarno obliko modrega *Police Box*a, telefonski govorilnici podobne kabine, ki jih je bilo mogoče v Veliki Britaniji včasih videti na vogalih ulic in so služile direktni telefonski povezavi s policijsko centralo v časih pred dvosmemmi radiji, mobilnimi telefoni in podobnim. Modra kabina, brzeča skozi psi-

hadelične časovne tunele, se je za vedno vpisala v spomin tistih, ki jim je Doktor tako ali drugače prirastel k srcu.

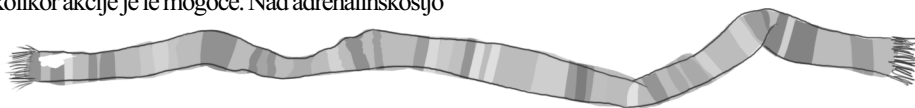
In kdo je Doktor? Je časovni popotnik, eden izmed pozabljenih Gospodarjev časa z daljnega planeta Galifreya. Sprva je bil skrivnostni, (po Wellsovski maniri) viktorijansko opravljeni starec in šele skozi desetletja se je njegovo ozadje razkrivalo, dopolnjevalo in popravljalo. Doktor nikoli ni bil enotna vizija ene osebnosti, pač pa bolj koncept, okoli katerega so generacije scenaristov, režiserjev in igralcev oblikovale presenetljivo konsistenten in čaroben lik. Vseskozi pa se je okrog njega obdržala meglica skrivnostnosti, od koder je izšel tudi naslov serije, saj je na njegovo tradicionalno predstavitev "I'm the Doctor", nemalokrat zastavljeno očitno vprašanje "Doctor who?"

Prvi Doktor (igral ga je William Hartnell) privrši na Zemljo s svojo ladjo, ki je sposobna potovanja skozi prostor in čas, znotraj pa je veliko večja, kot se zdi od zunaj. Lahko spreminja svoj zunanji videz, da se lahko zlije z različnimi obdobji in kraji, kjer pristaja, ob pristanku pa se ta "mehanizem" pokvari, zato za vedno obdrži obliko modre kabine. Ko je Hartnell zapustil serijo, so se pisci domislili še enega ikonskega elementa serije, ki jo je, bolj kot vsi drugi, obdržal na televizijskih zaslonih vse do danes. Doktor se namreč ob smrti lahko "regenerira", pri tem dobi drugačno fizično podobo in nekoliko drugačno osebnost, toda v bistvu ostane ista oseba. Namenili so mu trinajst regeneracij, in v petinštiridesetih letih serije jih je porabil dobrih deset (z njegovega stališča so sicer minila stoletja, saj serija prikazuje le del njegovih pustolovščin). V času sedmega Doktorja (Sylvester McCoy) je serija doživela začasno prekinitev, vendar je bila ob enem na posebnem vrhuncu. Leta 1989 so tako pri BBCju nanizanko pospravili v omare za primernejše čase. Toda franšiza je živela naprej, v vmesnem času so nastajali stripi, novele, romani in avdio-knjige o različnih Doktorjih. Leta 1996 pa so v ZDA posneli celovečerni film, ki je zaključil pot sedme inkarnacije in predstavil osmo (Paul McGann), ki pa na filmskem platnu ali televiziji ni več zaživela; osmi Doktor je ostal v knjigah. Nazadnje so serijo spet oživel leta 2005 s Christopherjem Ecclestonom kot deveto reinkarnacijo, nakar ga je zamenjal David Tennant kot deseti Doktor. Z Ecclestonovo "novo" serijo se je tudi začelo predvajanje na naši televiziji. Oživitev franšize je bila

mišljena obenem kot ponovni začetek, saj ni potrebno veliko, ali pa celo nič poznavanja prejšnjih sezon, da lahko spremljamo zgodbo, pa tudi nadaljevanje, saj v celoti nadaljuje kontinuiteto in ima za ljubitelje dovolj majhnih poklonov starim zgodbam. Za stik med Doktorjem in publiko še vedno skrbijo spremljevalci (*companioni*), osebe, ki jih običajno po spletu okoliščin pobere nekje (običajno na Zemlji) in ga potem spremljajo nekaj časa. Če gledalcu kaj ni jasno, mu bo jasneje kmalu za tem, ko bo Doktor to razložil svojim nevednim zemeljskim sopotnikom. Sprememba je recimo ta, da so sopotnice in sopotniki v novi seriji veliko bolj romantično povezani, saj tako bržkone narekuje trg ... Pritoževati bi se bilo moč tudi nad spremenjenim formatom pripovedovanja. Stara serija je eno zgodbo pogosto pripovedovala skozi dolge epizode, ali pa več njih, z zmernim in detektivskim tempom, nova pa v 40-minutne epizode stlači kolikor akcije je le mogoče. Nad adrenalinskostjo

se sicer ni moč pritoževati, vendar zaradi tega pogosto trpi pripoved, ki je prisiljena v dir in poka od neprestanih *deus ex machina* momentov, ki rešijo dan, ko pač zmanjka časa za boljši razplet. Posebni efekti so še vedno mešanica preprostih, poceni rešitev, ki dajejo vsemu skupaj šundovski *retro* šarm, vendar se meša z računalniškimi efekti, ki so v prvi sezoni še šepavi, potem pa vedno boljši. Samo zgodbo oziroma zgodbe je težko kategorizirati, *Doctor Who* na splošno velja za mladinsko serijo, obenem je Britancem poznana kot dober material za strašenje otrok in njeni največji ljubitelji so ravno med odraslimi. Tako tudi epizode pogosto nihajo med lahkotno burlesknostjo in temačnejšimi, resnejšimi temi, vsekakor pa glavni junak ostaja, kljub romantični melanholiji samotnega popotnika z mnogimi temnimi skrivnostmi, globoko optimističen in svetel lik, ki gledalcu zlahka prinese nasmešek na lica.

Jojme

Avtor: Jurij Kunaver

MINISTRSTVO ZA VREME. GIBANJE OMEJENO. Elegantno oblečen in nekoliko potegnjen moški srednjih let je s pogledom ošinil veliko tablo, zapičeno na dveh krajih v ovenelo travo, nato pa je tiho izginil skozi vhod ogromne sive palače. Vojna je – prava vremenska vojna! Država je razpadla na skupine, ki hočejo vsaka po svoje urediti vreme, ki je bilo prej v rokah Boga. Božji preroki meteorologi so samo napovedovali, kar je Bog na tistem vnaprej odločil. Odkar pa so ljudje odkrili, kje ima muhasta vremenska pošast svojo uzdo in stremena – in tega ni dolgo, je kot gobe po dežju pognala kopica novih strank, ki volivcem obljublajo vreme po njihovem okusu in željah. Pa naštejmo nekaj teh zvenceh imen: Stranka prikupno sušnega vremena, Stranka vedno nasmejanega sonca, Zmemovremenska partija, Stranka mavrice za dober dan in lahko noč, Koalicija nikoli več toče, Stranka sneg vsem otrokom in mladostnikom v času počitnic, Upokojenska stranka sovražnikov zmrzali na pločnikih, Koalicija črnih oblakov nad tujci, in tako naprej.

Moški, ki se je pravkar skril v notranjost palače, je bil zaskrbljeni Minister za vreme. Odkar Bog ne skrbi več za smiselno zaporedje sončnih in deževnih dni ter za občasno aktiviranje drugih vremenskih pojavov, ministru opazno sivijo lasje. Bog je kljub vsemu laskanju duhovščine včasih zagrešil kakšno nerodnost: s strelo je zažgal senik, ki je bil v lasti ubožnega kmeta, prenapolnil je z dežjem rečno strugo in tako pustil splesnети ozimnico po kletih hiš na obrežju, potopil je ribiške ladje v nenadnem viharju tik pred varno luko ... Ampak vse to skupaj ni nič proti neumnostim, ki so jih z vremenom zagrešili ljudje! Škoda pa ni samo materialna, ljudje so tudi na smrt skregani med sabo, prepirajo se, recimo, nad čigavim zemljiščem sme parkirati deževni oblak, odvetniki ponoči ne spijo, ker rešujejo zapletene tožbe zaradi preosončenosti določenih regij, nek taksist je celo tožil državo, da mu je zaradi prevelikega odmerka ultravijoličnih žarkov zbledela barva avtomobila in da zato izgublja stranke. Ministrstvo za obrambo hoče prevzeti popoln nadzor nad strelo: v njej so namreč našli vsestransko uporabno orožje, hujše od zažigalnih napalmskih bomb. Državna balinarska zveza podkupuje razne funkcionarje, da bi ji izdali recept za točo oblike in velikosti balinarskih krogel; manjše zanimanje za ledene krogle je tudi med vedeževalci, ki so že napovedali svojo zanesljivo zmago v tej zadevi. Časopisi se polnijo z novimi nejasnimi izrazi, podobne skovanke je slišati na radiu in televiziji: vremeniti, prevremeniti, naoblačiti, odoblačiti, razoblačiti, prisončiti (tudi: zasončiti), odsončiti, pomegliti, mavričariti. Ob glagolah se pojavljajo na novo iznajdeni samostalniki in pridevniki: vele mavrica, minimavrica, mikromavrica, grom-sapica, zmrazil-burja, naliv-pripeka, tornado-požled-fronta. Ogromno dela za profesorje slovenščine!

Minister zdaj srčno obžaluje, da se ni vpisal na pedagoško akademijo takrat, ko je bil še čas za to. Žal sta ga gnala velikanska ambicija in povsod opazen dar za naravoslovje. Dobil je prvo nagrado za diplomu iz fizike in štipendijo v tujini, njegova meteorološka doktorska disertacija o razganjanju oblakov je bila ena najbolj citiranih v svetu znanosti. Svetoval je številnim zasebnim in državnim ustanovam in bil ključna oseba tako imenovane Vremenske reforme.

No, zdaj pa ima! Deželo je spremenil v popoln kaos, ki ga ne more ukrotiti niti vojska, saj so vsi vojak zaradi stalnih ekstremnih nihanj v podnebjju zboleli in ležijo v prenatrpanih vojaških bolnišnicah, lažji primeri tudi v opuščenih tankih. Policisti so na terenu dobili sončarico, zato tudi nanje ne more računati. Na ulici srečuješ ljudi, ki nosijo v eni roki kopalke, v drugi kožuh polarne lisice, otroci imajo vsi pri sebi čutare s pitno vodo – proti dehidraciji, okoli pasu pa reševalne obroče za primer poplave. Vseh čudaških primerov, ki pa so v takšnih razmerah edini logični, je preveč, da bi jih našteali.

Minister je srknil kozarček žganega, potem se je odmajal v klet in se v arhivu založil z naročjem starih časopisov. Prelistaval je zadnje strani z vremenskimi prognozami v besedi in sliki. Od silne nostalgije so se mu orosila očala. Sonce se je že močno nagibalo na zahodno stran, okoli njega so pople-savale strele v družbi oblakov in mavric in tu pa tam kakšne orkanske trombe. Na Ministrstvu za vreme je vladal mrtvaški mir; vsi zaposleni so že zdavnaj odšli. Minister si je v samoti lajšal dušo, obdan z zaprašenimi časopisi, z vedno znova praznim kozarcem v rokah. Samo enemu vremenskemu pojavu je še zaupal: slanim kapljam, ki so padale z njegovih vek na sive polikane hlače. – Jojme!

Los Angeles

Avtor: Tomaž Madžarevič

Bil je veličasten dan, božično jutro, ko smo ubili zadnjega angela.

Po mnogih letih razvoja in napredka smo jim ljudje postali enaki po moči, kos po sposobnostih in enakovredni v potencialu. A naš ponos je zahteval več kot le to. Kot vedno in povsod nismo mogli sprejeti, da nam je kdo podoben, enakopraven. In smo jih pobili. Umorili. Ta svetla in dobrosrčna bitja, ki niso poznala nesreče, ne hudega ne sovraštva, ki so živela v miru, sožitju in slogi med seboj in z nami. Ljudem to ni bilo dovolj.

Se še spominjaš, ko sem te takrat ogovoril? Prav na tem mestu sva takrat stala, oba od svetlega meseca obsijana. "Ali si angel?" sem te takrat vprašal in v svoji mladostni (nekdo bi rekel naivni) zagnanosti mislil povsem resno. Neumestno vprašanje in beden poskus navezave stika zagotovo, ne bi ti zameril, če bi me takrat le ignorirala in dodala še kako zajedljivo pripombo. A si le sramežljivo povedila svoje velike rjave oči, nekolikanj zardelih lic, nato z milim pogledom našla moje.

Kdo bi poprej verjel, da angeli resnično obstajajo, živijo med nami, bedijo nad našimi deli in hotenji, nas usmerjajo v življenju in varujejo pred vsako nesrečo? Ob tolikih nesrečah, vojnah in svetovnih katastrofah ni bilo težko odmahniti z roko in zavrniti vsako misel glede njih. Če bog dopušča vse to gorje in ne poseže vmes, zakaj bi le verovali v nekakšne nižje sile, ki delujejo v njegovem imenu?

Nekateri so v svojih pravljičah in pripovedkah pripovedovali, da živijo angeli na Mesecu, nežna in razumevajoča bitja, zaprta v svojem belem, mimem svetu, odmaknjena od ljudi. Pa so bili ves čas med nami, povsem blizu.

Takrat sva sedela na klopci, objeta in tako blizu, uživala v družbi drug drugega in delala načrte za skupno prihodnost. Zagotovo je sam Mesec jokal, ko si odšla na Zemljo, sem takrat pripomnil v šali, saj so tako izgubili svojega najlepšega angela. Le nasmehnila si se in kasneje, ko sva se ljubila v travi pod mesečino, zajokala od sreče. S poljubom sem ti obrisal lica in utnil solze, saj nisem mogel trpeti, da bi moj angel jokal.

In ko sem v tisti hudi nesreči bil skoraj ob nogo, si sedela ob meni, z mehko roko in svojim nežnim smehljajem nudila upanje in oporo v težkem trenutku. Bil sem potolažen in srečen obenem, kako bi tudi ne bil, saj je bil moj angel varuh ob meni.

A človeštvo je v svojem nenehnem stremenju po nečem boljšem in večjem preraslo okove in plašnice, ki so jim jih nadeli izmakljivi angeli, vsaj tako so nam govorili svetovni voditelji. Sveta naloga vsega človeštva je bila, da se dokončno zoperstavi grožnji in nevarnosti za prihodnji razvoj sveta, ki so jo predstavljali angeli.

Biotehnologija nam je razširila obzorja in zavest, spregledali smo in videli, da na svetu nismo sami. Videli smo angele. Bili so vsepovsod. Do nedavnega absurde prerokbe so dobile sporočilno vrednost

in postale malodane enakovredne zakonom, državni voditelji pa so skoraj tekmovali, kdo bo izdal in potrdil boljši zakon, ki bi zatrl angele.

Najina zadnja skupna noč, kako bi jo lahko pozabil? V poltemi si sedela na robu postelje in me gledala s tistimi s svojimi globokimi in toplimi očmi, ki niso poznale hudobije. Razpleteni lasje so ti pokrivali male prsi, ki so narahlo vztrepetale, ko sem prisedel zraven tebe, preproste deklice, a hkrati tako veličastne. Skupaj sva objeta v tišini počakala zoro.

Boj je bil neenak, zakaj kakor so bili angeli po svoji božanski naravi veličastni in močni, se vseeno niso mogli kosati z vojaškimi silami nas ljudi, ki so bile poslani na lov širom sveta, opremljene z najboljšo tehnologijo in ledeno mržnjo. Niso poznali oziroma razumeli sovraštva zoper njih, niso bili pripravljeni na odpor zoper svoje nekdanje varovance.

Bil sem poleg, ko so ujeli zadnjega angela.

Stal sem med množico, ki se je zbrala na centralnem trgu, ko so jo privedli, še zadnjo preostalo iz njihovih vrst, jo kot boječo žival prisilili v vdajo in pokorščino, jo razstavili vsem na ogled.

Na glavni trg sta jo privedla svetovna vojaka, jo osomo odrivala pred seboj. Šepala je, se sem in tja ustavila ter bolščala predse, dokler je vojaka nista sunila naprej. Sredi z močnimi reflektorji osvetljene-ga trga je počival dvignjen piedestal, nanj so zrinili prestrašeno revico, jo pustili samo sredi hreščeče množice.

Belo obleko je imela okrvavljeno na več mestih in raztrgano prav tako, dolgi lasje so ji razmršeni padali po krhkem telesu. In kljub temu je delovala veličastno tam sredi vzburjene drhali, ki se je enoumno drla le eno željo: njeno smrt.

In glej, kakor da ne bi bilo nikogar drugega takrat zate na svetu, si pogledala točno vame, me poiskala v množici. Nešteti ogromni zasloni so neposredno prenašali dogajanje, a tudi brez njih sem povsem jasno videl tvoje obličje, blede in nežni obraz, ki je vedno premogel le prisrčen nasmeh in besedo prijazne podpore. Pošastno milo si se mi nasmehnila, potočila eno samo solzo.

Kdo bi si mislil, da bo zadnji angel umrl zaradi strtega srca.

Ni bilo šuma, niti najmanjšega zvoka, ko si padla.

Pregnali smo jih s sveta, pobili angele, vse do zadnjega, ogrizli njihova telesa in zlomili njihova krila, njihova ožgana trupla so zlomljena padala z neba kot goreče snežinke.

Niso imeli mesta na Zemlji, vsaj ne skupaj z ljudmi, ki jih niso ne sprejeli ne razumeli. Odšli so in nikogar ni, da bi jokali za njimi. Zemlja je očiščena in Mesec je prazen. Le še v sanjah obstajajo.

Morda smo z njihovim uničenjem pričakovali kakšno presenečenje, božansko darilo, razkritje zmikljive skrivnosti, ki bi spremenila naš pogled na stvari in obstoj, nas pretresla v dno duše. A ni bilo velikega razkritja, nikakršne skrivnosti. Ostali smo le mi sami.

Počivaj zdaj v miru, moj angel. In sladko sanjaj.

Neil Gaiman

Coraline

Prevod: Jolanda Blokar

Izid: maj 2008

Mladinska knjiga Založba

Pravljice so več kot resnične: ne zato, ker nam pripovedujejo, da zmaji v resnici obstajajo, temveč zato, ker nam dopovedujejo, da jih je mogoče premagati.

— G. K. Chesterton

Prvo poglavje

Coraline je odkrila vrata malo po tistem, ko so se priselili v hišo.

Hiša je bila zelo stara – pod streho je imela podstrešje, pod zemljo klet in okoli zaraščen vrt z orjaški-mi starimi drevesi.

Coralinina družina ni bila lastnica cele hiše, saj je bila prevelika. V lasti je imela le del.

V stari hiši so živeli še drugi ljudje.

Gospodična Spink in gospodična Forcible sta živeli v stanovanju pod Coraline, v pritličju. Obe ste bili stari in okrogli, stanovanje pa sta delili z lepim številom starajočih se višavskih terierjev, ki so imeli imena, kot so Hamish in Andrew in Jock. Gospodična Spink in gospodična Forcible sta bili nekoč igralki, kot je gospodična Spink povedala Coraline, ko sta se prvič srečali.

“Veš, Caroline,” jo je odgovorila gospodična Spink, ki je napačno razumela njeno ime, “svoje čase sva bili tako jaz kot gospodična Forcible zelo znani igralki. Nastopali sva na odrskih deskah, dragica. Oh, nikar ne dajaj sadnih kolačkov Hamishu, da ga ne bo vso noč zvijalo po trebuščku.”

“Ime mi je Coraline. Ne Caroline. Coraline,” je rekla Coraline.

V stanovanju nad Coraline, tik pod streho, je živel prismojen starec s košatimi brki. Coraline je rekel, da je trener mišjega cirkusa. Nikomur ga ni pokazal.

“Nekega dne, mala Caroline, ko bodo res pripravljene, bo ves svet videl čudeže mojega mišjega cirkusa. Prosila si me, da bi ti ga pokazal že zdaj. To si me prosila, kajne?”

“Ne,” je tiho odvmila Coraline, “prosila sem vas, da me ne kličete Caroline. Ime mi je Coraline.”

“Mišjega cirkusa ne moreš videti,” je rekel možki iz zgornjega nadstropja, “ker miši še niso pripravljene in primerno izurjene. Poleg tega nočejo igrati pesmic, ki sem jim jih napisal. Vse pesmice, ki sem jih napisal zanje, gredo *umpa umpa*. Ampak bele miši bi rade igrale samo *fidl fadl*. Premišljujem, da bi jih poskusil prepričati z različnimi vrstami sira.”

Coraline je menila, da v resnici mišjega cirkusa sploh ni. Sumila je, da si je starec vse skupaj izmislil.

Dan po selitvi v novi dom je šla raziskovat.

Pretaknila je vrt. Bil je velik. Na zadnjem koncu je bilo staro teniško igrišče, vendar nihče v hiši ni igral tenisa in ograja okrog njega je bila prepolna lukenj, mreža pa vsa preperela. Na vrtu je bil tudi nasad vrtnic, na katerem so rasli zanikmi grmi vrtnic, polni mušjih jajčec in iztrebkov. Skalnjak je bil samo še kup skal. Na vrtu je bil tudi obroč rjavih strupenih gob, ki so odumo smrdele, če si jih po nesreči pohodil.

Nekje je bil tudi vodnjak. Že prvi dan, ko se je družina priselila v hišo, sta gospodična Spink in gospodična Forcible zavzeto razložili Coraline, da je vodnjak strašansko nevaren, in ji zabičali, da se ga mora vedno izogibati. Tako se je Coraline odpravila iskat vodnjak, da bi vedela kje je in bi se ga lahko potem vestno izogibala.

Našla ga je tretji dan. Bil je na zaraščeni livadi zraven teniškega igrišča, za gajem – nizek opečnat krog, skorajda neviden v visoki travi. Pokrit je bil z lesenimi deskami, da ne bi kdo padel vanj. V eni od desk je bila majhna luknja in Coraline je vse popoldne skoznjo metala kamenčke in želope ter čakala in štela, dokler ni slišala *plunk*, ko so padli v vodo globoko spodaj.

Stikala je tudi za živalmi. Našla je ježa in kačjo kožo (brez kače) in kamen, ki je bil podoben žabi, in krastačo, ki je bila podobna kamnu.

Po vrtu se je potikal vzvišen črn maček, ki je posedal na zidovih in štorih ter jo opazoval, vendar se je vedno izmuznil, če je Coraline stopila proti njemu, da bi se igrala z njim.

Tako je preživela prva dva tedna v hiši – raziskovala je vrt in okolico.

Mama ji je naročila, da se mora vmiti v hišo na večerjo in na kosilo. In Coraline je morala skrbeti, da se je toplo oblekla, preden je odšla ven, kajti tisto poletje je bilo zelo hladno. Vendar se je vsak dan odpravila na potep in raziskovala, dokler ni nekega dne deževalo in je morala ostati v hiši.

“Kaj pa naj počnem?” je vprašala.

“Preberi kakšno knjigo,” je odvmila mama. “Poglej kakšen film. Igraj se s svojimi igračami. Pojdi nadlegovat gospodično Spink in gospodično Forcible ali pa prismojenega starčka iz zgornjega nadstropja.”

“Ne,” se je uprla Coraline. “Nič od tega nočem početi. Hočem raziskovati.”

“Res mi je vseeno, kaj počneš,” je rekla mama, “če le ne razmetavaš.”

Coraline je stopila k oknu in gledala, kako pada dež. Ni bil takšen dež, da bi lahko šel v njem ven. Bil je drugačen, takšen, ki je z vso silo priletel z neba in divje škropil, ko je zadel ob tla. Bil je dež, ki je mislil resno, in tisti hip je nameraval spremeniti vrt v blatno, tekočo juho.

Coraline je že zdavnaj pogledala vse videokasete. Igrače so jo dolgočasile in vse knjige je že prebrala.

Vključila je televizijo. Preklapljala je s programa na program, ampak povsod so bili samo moški v oblekah, ki so govorili o borzi, in športne oddaje. Končno je našla nekaj, kar je lahko gledala. Bila je druga polovica poljudnoznanstvene oddaje o nečem, čemur se reče varovalna barva. Opazovala je živali, ptice in žuželke, ki so se zakrinkale kot listje ali vejice ali druge živali in se tako skrile pred morebitnimi napadalci. Dokumentarec ji je bil všeč, vendar ga je bilo prehitro konec, sledila pa je oddaja o tovami peciva.

Bil je čas za pogovor z očetom.

Coralinin oče je bil doma. Oba starša sta bila sicer zaposlena. Pri delu sta uporabljala računalnik, kar je pomenilo, da sta bila veliko doma. Vsak od njiju je imel svoj delovni kabinet.

“Živijo, Coraline,” jo je pozdravil, ne da bi se obmil, ko je vstopila.

“Mmhh,” se je namrdnila Coraline. “Dežuje.”

“Jah,” je rekel oče. “Lije kot iz škafa.”

“Ne,” je odvrnila Coraline, “samo dežuje. Smem ven?”

“Kaj pravi mama?”

“Pravi: *V takšnem vremenu že ne boš šla ven, Coraline Jones.*”

“Potem pa ne.”

“Ampak rada bi raziskovala naprej.”

“Pa razišči stanovanje,” je predlagal oče. “Poglej, tu imam list papirja in svinčnik. Preštej vsa vrata in okna. Zabeleži vse, kar je modro. Odpravi se na ekspedicijo, v kateri boš poiskala grelnik vode. In pusti me, da delam.”

“Smem v salon?” V salonu so Jonesovi nakopičili vse drago (in neudobno) pohištvo, ki jim ga je zapustila Coralinina babica, ko je umrla. Coraline ni nikoli smela tja. Nihče ni hodil tja. Tako je bilo še najboljše.

“Če ne boš razmetavala. In ničesar se ne dotikaj.”

Coraline je skrbno premislila, nato pa vzela list papirja in svinčnik ter se odpravila raziskovat notranjost stanovanja.

Odkrila je grelnik vode (skrival se je v kuhinjski omarici).

Preštela je vse modro (153).

Preštela je okna (21).

Preštela je vrata (14).

Od vseh vrat, ki jih je našla, se jih je trinajst odpiralo in zapiralo. Štirinajsta, velika, izrezljana, rjava lesena vrata na koncu salona, so bila zaklenjena.

Mamo je vprašala: “Kam vodijo tista vrata?”

“Nikamor, ljubica.”

“Nekam se vendar morajo odpirati.”

Mama je odkimala. “Poglej,” je rekla.

Segla je na vrh okvirja vrat in snela grozd ključev. Preudarno jih je prebrala in izbrala najstarejši, največji, najbolj črn, najbolj zarjavel ključ. Odšli sta v salon. Odklenila je vrata.

Odprla so se.

Mama je imela prav. Vrata niso vodila nikamor. Odpirala so se k opečnatemu zidu.

“Ko je bila hiša še od enega lastnika,” je rekla mama, “so ta vrata res nekam vodila. Pozneje so v hiši naredili več stanovanj in vrata preprosto zazidali. Na drugi strani je prazno stanovanje, ki ga še vedno prodajajo.”

Zaprla je vrata in ključke spravila nazaj na vrh vratnega okvirja.

“Nisi jih zaklenila,” jo je opomnila Coraline.

Mama je skomignila. “Zakaj bi jih zaklepala?” je vprašala. “Saj nikamor ne vodijo.”

Coraline ni rekla nič.

Zdaj je bilo že temno, dež pa je še vedno padal, škrebiljal po oknih in zamegljeval luči avtomobilov na cesti.

Coralinin oče je nehal delati in vsem pripravil večerjo.

Coraline je šlo na bruhanje. “Očka,” je zavila, “spet si naredil *recept*.”

“Juha iz leče in krompirja s pehtranom in stopljenim sirom Gruyčre,” je priznal.

Coraline je zavzdihnila. Nato je stopila k zamrzovalniku ter iz njega vzela krompirček in mini pico, ki ju lahko pripraviš v mikrovalovki.

“Saj veš, da ne maram receptov,” je rekla očetu, medtem ko se je njena večerja vrtela v krogih in so se majhne rdeče številke na mikrovalovni pečici ob odštevanju približevale ničli.

“Če bi pokusila, bi ti bilo mogoče všeč,” je rekel oče, ona pa je samo odkimala.

Tisto noč je budna ležala v postelji. Dež je ponehal in skoraj je že zaspala, ko je zaslišala *t-t-t-t-t*. Vzravna se je v postelji.

Nato je zaslišala *škmrr ...*

... iiiip.

Vstala je in pogledala na hodnik, vendar ni opazila nič nenavadnega. Odpravila se je po hodniku. Iz spalnice njenih staršev je bilo slišati pritajeno smrčanje – smrčal je oče – in občasno momljanje – momljala je mama.

Coraline je tuhtala, če se ji ni samo sanjalo, kar koli je že bilo.

Nekaj se je zganilo.

Bilo je komaj kaj več kot senca in po temnem hodniku je oddrobilo naglo kot drobcen košček noči.

Upala je, da ni bil pajek. Bilo jo je groza pajkov.

Črna senca je smuknila v salon in Coraline ji je malce živčna sledila.

Prostor je bil temen. Edina svetloba je prihajala s hodnika in Coraline, ki je stala med vrati, je na preprogo metala orjaško popačeno senco: bila je podobna suhljati velikanki.

Ravno je razmišljala, ali naj prižge luč ali ne, ko je zagledala, kako se črna senca počasi plazi izpod zofe. Za hip je obstala, nato pa jo tiho ucvrla po preprogi proti najbolj oddaljenemu kotu sobe.

V tistem delu prostora ni bilo nobenega pohišva.

Coraline je prižgala luč.

V kotu ni bilo ničesar. Ničesar, razen starih vrat, ki so se odpirala k opečnatemu zidu.

Bila je prepričana, da je mama vrata zaprla, zdaj pa so bila čisto majčkeno odprta. Odškmjena. Coraline je stopila k njim in pokukala skozi. Ničesar ni bilo – samo zid, sezidan iz rdečih opek.

Coraline je zaprla stara lesena vrata, ugasnila luč in se vmila v posteljo.

Sanjalo se ji je o črnih sencah, ki so drsele sem ter tja in se izogibale svetlobe, dokler niso bile vse zbrane v mesečini. Majhne črne postave z majhnimi rdečimi očmi in ostrimi rumenimi zobmi.

Začele so prepevati:

*Majčkene smo, a mnogo nas je,
mного, čeprav smo majčkene.
Tu bile smo, ko ste vstali,
tu bomo, ko padete.*

Njihovi glasovi so bili visoki, šepetajoči in rahlo cvileči. Coraline je obšlo nelagodje.

Nato je sanjala nekaj reklam, potem pa ni sanjala nič več.

